

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Kroužky pro děti v mateřské škole z pohledu rodičů a učitelů

Vypracovala: Ilona Pruknerová

Vedoucí práce: PaedDr. Alena Váchová

České Budějovice 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Jihlavě, 8. dubna 2015

.....

Ilona Pruknerová

Poděkování

Ráda bych poděkovala své vedoucí bakalářské práce paní PaedDr. Aleně Váchové za její čas, odborné vedení, trpělivost, vstřícnost a pomoc při zpracování bakalářské práce.

Dále bych také chtěla poděkovat mé rodině za podporu při tvorbě této práce.

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je zjistit informace o kroužcích pro děti v mateřských školách. Tato práce zahrnuje odpovědi na tyto otázky: Jaké kroužky mateřské školy v současné době dětem nabízejí? Jak jsou organizované? Jaké děti je především navštěvují (pohlaví, věk)? Jaký je názor rodičů a učitelů na kroužky v jejich mateřské škole. Co od kroužků rodiče a pedagogové očekávají? A do jaké míry je jejich očekávání naplněno? Teoretické část se zabývá charakteristikou předškolního vzdělávání a mateřskými školami, problematikou kroužků, specifickým vývojem předškolního období a charakteristikou předškolního věku. V praktické části práce je provedeno výzkumné šetření smíšeného typu, využito je dotazníků pro rodiče a předškolní pedagogy a pozorování dětí při kroužcích a rozhovor s vedoucí učitelkou mateřské školy.

Klíčová slova

Kroužky, předškolní dítě, mateřská škola, rodiče, předškolní pedagogové

Abstract

The aim of this thesis is to find out information about the hobby groups for children in kindergartens. This thesis includes the answers to these questions: What hobby groups kindergarten children currently offer? How are they organized? What is particularly children attend (gender, age)? What is the opinion of parents and teachers on the hobby groups in their kindergarten. What to expect parents and teachers of hobby groups? And how is their expectations fulfilled? The theoretical part deals with the characteristics of preschool education and kindergarten, the issue of hobby groups, specific development and characteristics of the pre-school preschool age. In the practical part of the thesis is a mixed research investigation, were used questionnaires for parents and preschool teachers and observing children at hobby groups and an interview with the head of a kindergartner.

Key words:

hobby groups, pre school child, kindergarten, parents, preschool educators

Obsah

ÚVOD	7
I. TEORETICKÁ ČÁST	8
1 CHARAKTERISTIKA SOUČASNÉHO PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ A MATEŘSKÉ ŠKOLY. 8	
1. 1 Předškolní vzdělávání.....	8
1. 1. 2 Systém kurikulárních dokumentů	8
1. 2 Alternativní školy	9
2 PROBLEMATIKA KROUŽKŮ V MATEŘSKÉ ŠKOLE	13
2. 1 Kroužky.....	13
2. 2 Pohybové činnosti	14
2. 2. 1 Tanec	14
2. 2. 2 Plavání	14
2. 3 Hudební činnosti	15
2. 3. 1 Hraní na flétnu	15
2. 4 Dramatická činnost	16
2. 5 Výtvarné činnosti	17
2. 6 Angličtina pro předškoláky.....	17
3 CHARAKTERISTIKA PŘEDŠKOLNÍHO DÍTĚTE	18
3. 1 Vývojová specifika předškolního období	18
3. 2 Předškolní dítě v kontextu současné doby	26
II. PRAKTICKÁ ČÁST	29
4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ.....	29
4. 1 Cíl výzkumného šetření a výzkumné otázky	29
4. 2 Metodika výzkumu a výzkumný vzorek	30
4. 2. 1 Výzkumné metody	30

4. 2. 2 Výzkumný vzorek	30
4. 3 Výsledky výzkumného šetření.....	32
4. 3. 1 Výsledky dotazníku pro rodiče	32
4. 3. 2 Výsledky dotazníků pro učitele	42
4. 3. 3 Výsledky rozhovorů	49
4. 3. 4 Výsledky pozorování	51
ZÁVĚR.....	56
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	58
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	60
SEZNAM GRAFŮ	61
SEZNAM PŘÍLOH	63

ÚVOD

Téma bakalářské práce je: „Kroužky v mateřské škole z pohledu rodičů a učitelů.“ Toto téma jsem si zvolila z důvodu mého přesvědčení, že kroužky v mateřských školách všestranně pomáhají rozvíjet dítě a připravují ho tak do života. U nás v mateřské škole máme kroužky, na dětech je vidět, že se na ně těší. Ze sledování dětí při kroužcích je vidět, že je to baví, jsou aktivní a dobře motivované.

Některé mateřské školy jsou opačného názoru a kroužky ve mateřských školách ruší, protože prý dítě zatěžují. Místo kroužků mají doplňkové činnosti, které jsou součástí třídního vzdělávacího programu (TVP)

V teoretické části práce se budu zabývat charakteristikou předškolního vzdělávání a druhy mateřských škol. Dále problematikou kroužků v mateřských školách, vývojovými specifiky předškolního období a v neposlední řadě charakteristikou předškolního dítěte v kontextu dnešní doby.

V praktické části práce bude provedeno výzkumné šetření smíšeného typu. Kvantitativní metodou budou dva druhy dotazníků. První bude určen pro rodiče dětí, které navštěvují kroužky v mateřských školách, druhý dotazník bude pro předškolní pedagogy. Dále bude využita kvalitativní metoda pozorování dětí při různých kroužcích a rozhovor s ředitelkami/vedoucími mateřské školky, kde rodiče vyplňovali dotazníky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA SOUČASNÉHO PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ A MATEŘSKÉ ŠKOLY

1.1 Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání má za úkol podpořit rodinnou výchovu a zajistit dětem bezpečné prostředí s dostatkem podnětů k rozvoji dítěte a jeho učení. Předškolní vzdělávání má dítě smysluplně naplňovat a obohacovat, ale také mu věnovat odbornou péči. Je důležité, aby čas strávený v mateřské škole byl pro dítě příjemný, radostný a aby byl dobrou zkušeností do života i vzdělávání. Předškolní vzdělávání se zaměřuje na rozvoj osobnosti dítěte, na podporu jeho tělesného rozvoje a zdraví, dále jeho spokojenost a pohodu, na poznávání a učení, ale také žití dítěte ve společnosti a seznámení ho s hodnotami a normami společnosti.¹

Vzdělávání v předškolním věku má dítěti nabízet vhodné vzdělávací prostředí, individuální přístup, dostatečný prostor pro činnosti a seberealizaci, volnost, také plno situací pro sociální učení. Pro vzdělávání jsou důležité vzdělávací okruhy, které zahrnují pět základních oblastí, a to Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a společnost, Dítě a svět, Dítě a ten druhý. Všechny tyto oblasti by se měly v předškolním vzdělávání navzájem prolínat²

1.1.2 Systém kurikulárních dokumentů

Kurikulum je chápáno jako vzdělávací plán (projekt, program). Obsahuje cíle, obsah, prostředky i podmínky vzdělávání a evaluační systém.³

¹ SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2004, 48 s. ISBN 80-870-0000-5.

² KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 193 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4715-681.

³ SVOBODOVÁ, Eva. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 166 s. ISBN 978-807-3677-749.

Kurikulární dokumenty jsou zpracovány na dvou úrovních a to školní a státní. Na státní úrovni je zpracován Národní program rozvoje vzdělávání (tzv. Bílá kniha) a Rámcový vzdělávací program (RVP). Národní program vzdělávání zpracovává požadavky a strategii rozvoje vzdělávání a Rámcové vzdělávací programy stanovují rámce vzdělávání pro jednotlivé stupně (předškolní, základní a střední vzdělávání). Školní úroveň předškolního kurikula popisují Školní vzdělávací programy pro předškolní vzdělávání (ŠVP PV), podle kterých probíhá vzdělávání na jednotlivých školách. Každá škola si zpracovává svůj vlastní Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání podle pokynů uvedených v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání.⁴

Ve Školním vzdělávacím programu jsou stanovené zásady, jak má probíhat plánování ve třídě. Na ŠVP navazuje Třídní vzdělávací program, což je soubor dokumentů zaměřených na plánování, realizaci a evaluaci činností ve třídách mateřských škol. Třídní vzdělávací program vychází z rámcového vzdělávacího programu. Činnosti mají být plánované a cílevědomé. Toto plánování by mělo odpovídat: ŠVP, RVP PV, také počtu dětí ve třídě a jejich zálib a potřeb, podmínky rodičů, podmínkám třídy a pedagogickým osobám v dané třídě. Třídní vzdělávací program je zpracovaný tak, aby vzdělával a rozvíjel každé dítě v rozmezí jeho individuálních možností a potřeb dítěte.⁵

1. 2 Alternativní školy

Slovo „alter,“ je latinského původu a znamená druhý, jiný, náhradní nebo zástupný. Na začátku 20. století začaly nové alternativní programy prosazovat humanizaci pedagogického procesu. Což byl partnerský přístup k dítěti jako subjektu a ne objektu výchovy, dále přirozený způsob života s jeho potřebami, instinkty, přírodou

⁴ SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2004, 48 s. ISBN 80-870-0000-5.

⁵ SVOBODOVÁ, Eva. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 166 s. ISBN 978-807-3677-749.

a v neposlední řadě komunikativnost. Alternativní pedagogika podporovala u dítěte spontaneitu, samostatnost, aktivitu a individualitu. Mezi významné pedagogy v této době patřili Rudolf Steiner, Marie Montessori, Helen Parkhurstová, Adolph Ferrier ad. Po r. 1989 se znovu pro mateřské školy otevřela možnost využít těchto alternativních programů nebo jejich prvků. V současné době v České republice najdeme následující alternativní mateřské školy.⁶

Mateřská škola Marie Montessori

Toto předškolní zařízení založila italská lékařka Marie Montessori v Římě roku 1907. Mateřská škola byla nazývána Case di Bambini, což znamenalo Dům dětí. Marie Montessori se zabývala výchovou dětí sociálně ohrožených, ale také zdravotně a mentálně postižených. Věnovala se návrhům pomůcek pro děti, které sloužily k činnostem dle jejich aktuální úrovně, rozvoje. Základní pedagogické moto pro zařízení bylo „Pomoz mi, abych to dokázal.“⁷

Zdůrazňuje vliv vhodných výchovných podmětů na rozvoj dítěte zejména v „senzitivních fázích“ dětského života.⁸

Waldorfská mateřská škola

Základem waldorfské pedagogiky je antroposofie, která pracuje s fyzickou, duševní a duchovní realitou. Hlásí se ke křesťanství. Zakladatelem je Rudolf Steiner. Podle waldorfské pedagogiky má být škola organizována jako svobodná organizace. Waldorfská škola má rozvíjet individuální nadání dítěte a tvořivý duševní i duchovní život. Kladen je důraz na rozvoj intelektu dítěte, citů, estetických postojů a pracovních návyků.⁹

⁶ PAVLOVSKÁ, Marie, Zora SYSLOVÁ a Bohumíra ŠMAHELOVÁ. *Dějiny předškolní pedagogiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 78 s. ISBN 978-802-1059-818.

⁷ KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 193 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4715-681.

⁸ PAVLOVSKÁ, Marie, Zora SYSLOVÁ a Bohumíra ŠMAHELOVÁ. *Dějiny předškolní pedagogiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 78 s. ISBN 978-802-1059-818.

⁹ PAVLOVSKÁ, Marie, Zora SYSLOVÁ a Bohumíra ŠMAHELOVÁ. *Dějiny předškolní pedagogiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 78 s. ISBN 978-802-1059-818.

Lesní mateřské školy

Lesní mateřské školy jsou charakteristické tím, že jejich provoz je v prostředí přírody a to za každého počasí. Lesní mateřská škola podporuje smyslové vnímání přímou zkušeností. Zaměřuje se na sounáležitost mezi dětmi navzájem, na sounáležitost se živé a neživé přírody. Dalším typickým znakem kromě pobytu venku je používání lesních materiálů a pracovního náčiní místo hraček.¹⁰

Mateřská škola Začít spolu – Step by step

Sedmdesátá leta 20. století jsou začátkem snahy demokraticky propojit školní instituce s rodinou. Jejich záměrem bylo uplatnit efektivnější vzdělávání na principu individuálních dispozic a svobodné volby všech dětí bez ohledu na kulturu, sociální vybavenost a zdravotní specifika.¹¹

Základními principy programu „Začít spolu“ je individuální přístup k dítěti, integrované učení hrou, aktivní účast rodiny, spolupráce komunity, profesní a osobnostní rozvoj učitele.¹²

Vzdělávací systém Basic

Hlavními prioritami školy je individuální přístup, vzdělávání dětí vlastním tempem a vytváření dobré atmosféry, ve které se cítí příjemně. Cílem školy Basic je vychovat dítě k tomu, aby pracovalo, bylo přínosem společnosti a bylo šťastné.¹³

Daltonský plán

Zakladatelkou byla americká učitelka Helena Parkhurstová, která spolupracovala s Marií Montessori. Hlavní myšlenkou je odlišná organizace vzdělávání. Založena na samoučení podle vlastního programu a na zrušení rozdělení do tříd podle věku. Dítě plní úkoly svým tempem, které mu nejvíce vyhovuje, vychází z osobních zkušeností

¹⁰ PAVLOVSKÁ, Marie, Zora SYSLOVÁ a Bohumíra ŠMAHELOVÁ. *Dějiny předškolní pedagogiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 78 s. ISBN 978-802-1059-818.

¹¹ KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 193 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4715-681.

¹² PAVLOVSKÁ, Marie, Zora SYSLOVÁ a Bohumíra ŠMAHELOVÁ. *Dějiny předškolní pedagogiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 78 s. ISBN 978-802-1059-818.

¹³ PAVLOVSKÁ, Marie, Zora SYSLOVÁ a Bohumíra ŠMAHELOVÁ. *Dějiny předškolní pedagogiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 78 s. ISBN 978-802-1059-818.

na základě samostatné činnosti. Skládá se ze základních principů: samostatnost, spolupráce, svoboda a odpovědnost.¹⁴

Mateřská škola s programem podpory zdraví

Osmdesátá léta 20. století vedla Světovou zdravotnickou organizaci k zamyšlení o podmínkách pro komplexně pojatý způsob působení na zdravý rozvoj populace. Vznikl projekt pro základní školy zaměřený na pozitivní ovlivnění životního stylu mladé generace prostřednictvím výchovy a vzdělávání.¹⁵

Tento program je typický čtyřmi hlavními oblastmi zdravého životního stylu a to zdravým pohybem, zdravou výživou, zdravým prostředím a vnitřní pohodou. Některé zásady podporující zdraví v mateřských školách: pedagog podporující zdraví, věkově smíšené třídy, rytmický řád života a dne, tělesná pohoda a volný pohyb, zdraví a výživa, spontánní hra, podnětné věcné prostředí, bezpečné sociální prostředí aj.¹⁶

¹⁴ PAVLOVSKÁ, Marie, Zora SYSLOVÁ a Bohumíra ŠMAHELOVÁ. *Dějiny předškolní pedagogiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 78 s. ISBN 978-802-1059-818.

¹⁵ KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 193 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4715-681.

¹⁶ PAVLOVSKÁ, Marie, Zora SYSLOVÁ a Bohumíra ŠMAHELOVÁ. *Dějiny předškolní pedagogiky*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 78 s. ISBN 978-802-1059-818.

2 PROBLEMATIKA KROUŽKŮ V MATEŘSKÉ ŠKOLE

Důležitá je organizace dne v mateřské škole, aby bylo využito všech organizačních forem k vzdělávání a rozvoji dítěte. To je základem k dobré práci mateřské školy. Organizační formy vzdělávání mohou být frontální, skupinovou, kooperativní, projektovou, otevřenou či individuální. V mateřské škole by se měly organizační formy dne přizpůsobit životu dítěte doma, v rodině a zároveň připravit podmínky pro jeho dostatečný rozvoj. Předškolní dítě nelze jen vzdělávat v řízených činnostech, ale ve všem, co se děje v mateřské škole. Jako je třeba volná hra, stravování, odpočinek, hygiena, pobyt venku, rituály, cvičení, nepravidelné činnosti ale také kroužky. A právě na kroužky se zde zaměřím.¹⁷

2.1 Kroužky

Při volbě mateřské školy rodiči, hraje někdy klíčovou roli, zda školka nabízí nadstandardní aktivity, do kterých spadají kroužky. Pokud nebude mateřská škola kromě běžného programu nabízet i další aktivity, jako třeba výuku cizího jazyka, plavání, hru na hudební nástroj, dramatický kroužek, taneční kroužek a další aktivity, mají někteří rodiče dojem, že vzdělávání nebude dostatečně kvalitní.¹⁸

Někteří lidé na kroužky v mateřské škole mají opačný názor, podle nich je to přetěžování dětí, narušování běžných činností v mateřské škole, příliš aktivit na dítě, stěhování a přesouvání do jiné místnosti či prostředí, jen pro vybrané děti (což může znamenat platící či nadané aj.) Na tato negativa upozorňuje např. E. Svobodová a zároveň upozorňuje, že většina těchto aktivit je součástí běžných činností v mateřské škole. Jestliže se mateřská škola rozhodne, že zřídí nějaký kroužek, měla by ho provozovat tak, aby nenarušoval chod ve školce.¹⁹

¹⁷ SVOBODOVÁ, Eva. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 166 s. ISBN 978-807-3677-749.

¹⁸ SVOBODOVÁ, Eva. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 166 s. ISBN 978-807-3677-749.

¹⁹ SVOBODOVÁ, Eva. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 166 s. ISBN 978-807-3677-749.

2. 2 Pohybové činnosti

Podmínkou harmonického vývoje u dítěte je dostatek pohybu, který je pro dítě nejoblíbenější činností v mateřské škole. V předškolním věku je pohyb pro děti velmi důležitý, zejména při utváření sebepojetí a formování dětské osobnosti, ale také slouží k vybití tělesné energie. Jakákoliv pohyblivá aktivita, ať už se jedná o pohybové hry, soutěžení, cvičení či tanec dodává dětem radost, relaxaci a uspokojení. Pohyb u dítěte zlepšuje pohybovou obratnost, utváří správné pohybové návyky a zlepšuje jejich smysl pro orientaci v prostoru, dále rozvíjí kreativitu pohybu a koordinaci pohybu s hudbou.²⁰

2. 2. 1 Tanec

Díky tanci si dítě osvojuje správné držení těla, tělesná cvičení a pohyb. Dítě se učí správnému a rytmickému provedení tanečních a pohybových prvků. Při tanci je důležité, aby se děti pohybovaly přirozeně a harmonicky. Dobře provedený pohyb může posilovat tělesnou i duševní složku dítěte, a tím i rozvíjet jeho komplexní osobnost. Dítě při tanci a tanečních hrách využívá svou dětskou hravost a fantazii, proto je jejich tanec jedinečný, originální. Do prožívání hudby dítě zapojuje celé tělo, což vede dítě k pohybové a hudební seberealizaci. Druh tance pro děti volíme tak, aby byl úměrný jejich věku a jejich schopnostem.²¹

2. 2. 2 Plavání

V posledních letech děti z mateřských škol často navštěvují plaveckou školu, kde se učí plavat. Plavecký výcvik se uskutečňuje v zařízeních, která jsou pro něj určena, jako plavecké bazény, plavecké areály, plavecké školy. Je důležité, aby zařízení poskytovalo dětem odbornou úroveň výuky plavání, ale také jim zajišťovalo bezpečnost, ochranu a dodržování hygienických podmínek. Při výcviku na děti dohlíží lektoři, kteří učí děti plavat, ale také i učitelky, které jsou přítomny po celou dobu výuky. V průběhu výcviku

²⁰ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba a pohyb ve škole*. 1. vyd. Hradec Králové: Orlice, 2002, 320 s. Tandem (Orlice). ISBN 80-903-1157-1.

²¹ JENČKOVÁ, Eva. *Hudba a pohyb ve škole*. 1. vyd. Hradec Králové: Orlice, 2002, 320 s. Tandem (Orlice). ISBN 80-903-1157-1.

provádějí učitelky pravidelně překontrolování počtu dětí, ohledně lepší bezpečnosti. Před zahájením výuky je důležité seznámit děti s pravidly bezpečného chování v plaveckém zařízení, kvůli prevenci úrazu²²

2.3 Hudební činnosti

Hudební činnosti mají děti podněcovat, rozvíjet a ovlivňovat jejich přirozenou potřebu setkávat se s hudbou. S hudbou se u dítěte rozvíjí i pohybové dovednosti, ale také tvořivost, fantazie a umělecké cítění. Děti v mateřské škole se učí v hudebních aktivitách velké množství dětských lidových písniček, říkadel, her, tance. Velmi dobré je, když může učitelka v mateřské škole děti doprovázet na hudební nástroj. Nejvhodnější je klavír, kytara, aby učitelka mohla doprovázet děti i zpěvem, což by u dechového nástroje, jako je flétna, nešlo. Nejen paní učitelka, ale i děti mohou doprovázet zpěv hudebními nástroji nebo tleskáním, pleskáním či rytmickými tanečními kroky s dupoty.²³

2.3.1 Hraní na flétnu

V předškolním věku a v první třídě základní školy, se děti začínají učit hrát na zobcovou flétnu. Flétna pro děti v mateřské škole je upravená, je celkově menší, aby malým dětem umožňovala správný prstoklad. Nejdříve se děti musí naučit správně držet flétnu a to tak, aby dírký byly zakryté bříškem posledního článku prstu, ne však špičkou prstu. Ruce při držení flétny musí být uvolněné, protože křečovitě držení flétny narušuje a znemožňuje hru. Při hraní nesmí dítě zapomenout, že prsty, které právě nehrají, musí být uvolněné a nad svými dírkami. Chybou by bylo, kdyby volné prsty byly sevřené v dlani. To by potom mohlo do budoucna narušovat techniku hraní.²⁴

²² DANDOVÁ, Eva. *Bezpečnost a ochrana zdraví dětí ve školách*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008, 171 s. Řízení školy. ISBN 978-807-3573-737.

²³ KULHÁNKOVÁ, Eva. *Hudebně pohybová výchova: metodická příručka pro hudební výchovu ve škole*. Vyd. 2. Ilustrace Patricie Koubská. Praha: Portál, 2007, 135 s. ISBN 978-807-3672-744.

²⁴ DANIEL, Ladislav. *Škola hry na sopránovou zobcovou flétnu*. Praha: Panton, 1976. 35 s. Dostupné z: 35-075-76

2. 4 Dramatická činnost

Cílem dramatické činnosti je vést děti k vzájemnému respektování, sebepoznání, což je uvědomování si sebe samého, projevování jejich emocí, učení asociace, ale také navazování komunikace s ostatními dětmi a to verbálně i neverbálně. Pomocí dramatické výchovy se dítě učí formou aktivního pozorování, při kterém získává zkušenosti, které může použít v průběhu života. Dítě si ze hry odnáší zkušenosti a prožitek, který ovlivňuje jeho chování a postoje v podobných životních situacích.

K předškolnímu vzdělávání a dramatickým činnostem v mateřské škole patří loutky. Loutkové divadlo přichází do mateřské školy formou divadelních představení pro děti. Ale i samy děti mohou pomocí loutek či jiných pomůcek sehrát ve školce divadelní představení, ať už samy pro sebe, pro kamarády ve školce nebo pro paní učitelku. Děti si zde procvičují svojí slovní zásobu, představivost a fantazii.

Dramatická výchova je vstup dětí do pohádkového příběhu, kde se děti i paní učitelka pomocí kouzla či zaklínadla stávají někým jiným, jako je třeba Jeníčkem, Mařenkou, ježibabou, maminkou či tatínkem, ale také se mohou proměnit ve zvířátka, třeba kočky a pejsky, na které si děti velmi rádi hrají. Při hraní pohádky nebo nějakého příběhu můžeme zařadit i různé říkanky, básničky s pohybem, rytmické písničky, pantomimu nebo pohybové hry pro lepší motivaci dětí.²⁵

Dramatická výchova představuje osobnostní (individuální) rozvoj a sociální rozvoj. Děti se učí soustředěnosti, uvolněnosti, představivosti, tvořivosti, sebeuvědomování, sociální komunikaci a kontaktu s jinými lidmi. Pro dramatickou výchovu je důležitý dostatek prostoru pro hru, vybavení pomůcek, třeba loutky, maňásky, ale také oblečení na lepší vžití se do dané role. Při hře je vhodná smíšená skupina, protože dívky jsou při hraní citlivější a chlapci zpravidla aktivnější.²⁶

²⁵ SVOBODOVÁ, Eva a Hana ŠVEJDOVÁ. *Metody dramatické výchovy v mateřské škole*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 167 s. ISBN 978-802-6200-208.

²⁶ MACHKOVÁ, Eva. *Metodika dramatické výchovy: Zásobník dramatických her a improvizací*. Praha: Sdružení pro tvořivou dramaturgii, 2007, 155 s. ISBN 978-80-901660-9-0.

2. 5 Výtvarné činnosti

Výtvarná činnost má důležité místo mezi výchovnými prostředky, které pomáhají formovat osobnost dítěte předškolního věku. Podle J. Uždila se dítě s výtvarnou činností seznamuje zejména v dětských knihách, kdy text doprovází ilustraci. Jak je obrázek barevnější a pestřejší, dětem se více líbí a zaujme jejich pozornost. Pomocí výtvarné činnosti si dítě osvojuje okolní skutečnost, zároveň si díky ní ujasňuje souvislosti a vztahy mezi lidmi a věcmi. Výtvarný projev dítěte není jen popis vnějšího vzhledu věci, ale také citový vztah k ní. Z výtvarné tvorby dítěte můžeme vyčíst znaky dětské individuality, která se do obrázku promítá. Výtvarná činnost pomáhá rozvíjet dětskou představivost, soustředěnost, tvořivost, cit pro materiál a jeho zpracování, také pomáhá poznávat svět kolem něj a učí ho spolupracovat s druhými. Je důležité, aby dítě mělo dostatek podmětů, znalostí a dovedností, jinak by se u něj nebyla tvořivost schopná dále rozvíjet.²⁷

2. 6 Angličtina pro předškoláky

V současné době se anglický jazyk začal vyučovat i v mateřských školách, kde ho zajišťuje učitelka - předškolní pedagog. V některých školách to může být i lektor z jazykové agentury, který navštěvuje předškolní zařízení a učí děti základům anglického jazyka. S angličtinou se děti v mateřské škole seznamují formou her, básniček, poslechu, dramatizace, písniček a také pomocí výtvarných a pohybových aktivit, při kterých jsou děti dobře motivovány a zábavnou formou vzdělávány. Děti v mateřské škole se nejdříve učí metodou Total physical response, což znamená, že děti reagují tělesným pohybem na pokyny pedagoga. Pokyny, které dává učitelka v angličtině dětem, jsou doprovázeny mimikou a gesty, aby děti pochopily, co je obsahem věty. Toto cvičení je základem výuky anglického jazyka v raném dětství.²⁸

²⁷ UŽDIL, Jaromír a Emilie ŠAŠINKOVÁ. *Výtvarná výchova v předškolním věku*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n.p., 1980, 191 s. ISBN 14-442-80.

²⁸ HENNOVÁ, Iva. *Angličtina pro předškoláky: Metodika pro výuku v mateřské škole*. Praha: Portál, 2010. 143 s. ISBN 978-80-7367-692-6

3 CHARAKTERISTIKA PŘEDŠKOLNÍHO DÍTĚTE

3.1 Vývojová specifika předškolního období

Charakteristickým prvkem předškolního věku je vytváření a stanovení vlastní pozice ve světě, tzv. diferenciací vlastního vztahu ve světě. Pokud u dítěte dlouho trvá vlastní egocentrismus, kdy se drží hlavně svých pohledů a názorů na svět, celkově to ovlivní jeho komunikaci a uvažování. Předškolnímu věku jinak také říkáme období iniciativy, kdy se dítě učí, rozvíjí svoje dovednosti a k rozvoji dochází i v sociální sféře, tady rozvoji vztahů k lidem okolo něho. Zejména mezi svými vrstevníky je třeba, aby se učil spolupráci, ale rovněž schopnosti individuálního prosazení.²⁹

- **Vývoj poznávacích procesů**

Dítě v tomto období poznává hlavně nejbližší svět okolo sebe a rovněž pravidla, která v něm platí. Uvažování dítěte v předškolním věku se ještě neřídí logikou, a proto není vždy správné. Tuto etapu vývoje označil Piaget (1970) jako období názorného, intuitivního myšlení. I Case (1998), který z Piagetových prací vycházel, považuje rozvoj porozumění souvislostem a vztahům za nejdůležitější. Myšlení dítěte v předškolním věku lze charakterizovat v několika zásadních bodech:

Egocentrismus - kdy se dítě drží svého pohledu na věc a názory odlišné ostatních ignoruje.

Centrace - což je jakási vlastní redukce přijímaných informací. Nejčastěji si z nich pak vybírá dle svého názoru to nejdůležitější, avšak subjektivně a tak spíše podle nápadnosti než dle objektivní důležitosti.

Fenomenismus – dítě dává důraz tomu, co je pro něj viditelné a tedy zjevné. Z toho důvodu pak je pro něj těžké přijmout něco, co je s tím v rozporu. Jako příklad můžeme uvést, že dítě těžko chápe, když mu říkáme, že velryba není ryba.

Prezentismus – pro dítě je podstatné to co vnímá v přítomnosti.

²⁹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2005, 467 s. ISBN 978-802-4609-560.

Zpracovávání informací: magičnost: Děti často nerozlišují skutečnost a fantazii a zkreslují tak své vnímání skutečnosti. Tak si mohou pomáhat i v případech, kdy určité věci nedokážou pochopit.

Animismus - přidělování vlastností lidských a jiných živých tvorů neživým předmětům.

Arteficialismus - vytváření vlastního vysvětlení vzniku okolního světa.

Absolutismus – přesvědčení, že získaná informace či poznání je pak platná vždy. Dítě nechápu relativitu názorů na stejnou věc, tak jak tomu je u dospělých.³⁰

- **Kresba, hra a pohádky**

Děti se v předškolním věku vyjadřují např. pomocí kresby. Jedná se o neverbální způsob vyjadřování a probíhá v několika fázích:

V **1. presymbolické fázi** jde pouze o „čmárání“ tedy grafomotorickou činnost, kde výsledek není důležitý.

Ve **2. fázi přechodu na symbolickou úroveň** dítě zjišťuje, že čmárání může být prostředkem zobrazení nejrůznějších skutečností.

Ve **3. fázi primárního symbolického vyjádření** již dítě vyjadřuje kresbou konkrétní objekty. Matějček (1994) zjednodušeně vysvětluje, že dítě maluje věci podle toho, co na nich vnímá jako to důležité. Nejčastěji děti kreslí jiné lidi a právě v kresbě postav se odráží postupný psychický vývoj. Nejdříve, cca. 3letech se děti soustředí zejména na hlavu a obličej, tzv. **stadium hlavonožce**. Ve **stadiu subjektivně fantazijního zpracování** (4-5 let) již dítě doplňuje další detaily, např. postupně obléká průhledné postavy. Ve **Fázi realistického zobrazení** již děti kreslí realističtěji a blíží se skutečnosti, dle toho co opravdu vidí.

Dalším způsobem neverbálního vyjadřování je hra. Symbolická hra pomáhá dětem v předškolním věku vyrovnávat se s nepříjemnými skutečnostmi reality a aspoň

³⁰ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2005, 467 s. ISBN 978-802-4609-560.

symbolicky uspokojit jejich přání a potřeby. Díky **tematickým hrám** se dítě připravuje na nejrůznější situace a sociální role v budoucím životě.

Způsob dětského uvažování předškoláků dobře vystihují **pohádky**. Příběhy mají jasně daná pravidla (např. vítězství dobra nad zlem nebo charaktery jednotlivých typických postav). Dítě se díky tomu ve světě pohádek cítí bezpečně, protože dané principy spolehlivě platí a tím dodávají pocit naděje. Děti se rovněž rádi ztotožňují s hrdinou.³¹

- **Vnímání času a prostoru a počtu**

Prostor: Malé děti mají tendenci zkreslovat velikosti předmětů v závislosti na jejich vzdálenosti. Blízké předměty vnímají větší, než jsou, naopak vzdálené vnímají jako malé jelikož ještě správně nevnímají vztahy vzdálenosti v prostoru. Zvláštností je, že dobře rozlišují polohy věcí nahoře a dole, ale diferencovat polohy vlevo a vpravo jim dělá zatím problém.

Čas: Schopnosti vnímání času se u předškolních dětí rozvíjí pomalu. Již v takto malém věku dobře rozlišují rozdíly v trvání časových úseků (kratší a delší doba), rovněž pojmy co je dříve a co později již rozlišují. V 5 letech už vnímají souvislosti mezi počátkem, koncem a časovým průběhem. V souvislosti s egocentrismem dítě řídí poznávací procesy i na základě opakujících událostí.

Při rozlišování časových pojmů se předškolní děti omezují nanejvýš na dny a týdny. I delší časové jednotky znají a chápou jejich význam, ale většinou je nepoužívají. I pojmy týkající se minulosti a budoucnosti povětšinou nemají v uvažování takto malých dětí většího prostoru. Celkově je však vztah dítěte k času takový, že pro něj nepředstavuje velkou důležitost, někdy spíše naopak.

Počet: Již v nejnižším předškolním věku děti čísla znají (myšleno jejich názvy, protože je slyší všude kolem sebe), zatím ale nechápou, co přesně představují. V této době jsou pro ně srozumitelné spíše pojmy jako málo či hodně a že něčeho přibude,

³¹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2005, 467 s. ISBN 978-802-4609-560.

když k tomu něco přidají a naopak. Rozlišovat počet v tomto věku dokáží děti zejména vizuálně a to ještě nesmí jít o velkou množinu jednotek. Často v takto nízkém věku znají děti i nazpaměť základní řadu čísel, ale konkrétní význam jednotlivých čísel ještě nechápou, a pokud jíž dokážou věcem číslo přiřadit, jedná se spíše o mechanicky naučenou znalost. Pro předškolní děti je typické, že úplně nechápou, že pořadí čísel je pevně dané a nelze nějaká vynechat, nebo mají tendenci některá čísla použít vícekrát a jiná zase vynechat.³²

- **Vývoj paměti dítěte**

Její rozvoj je individuální a souvisí na vývoji jednotlivých mozkových struktur, kognitivních schopností a také získaných zkušenostech. Vývoj paměti se nejvíce projevuje v následujících oblastech: **1) Explicitní sémantická paměť 2) Explicitní epizodická paměť 3) Implicitní, procedurální paměť.**

1) **Zvětšení paměťové kapacity a její rychlosti zpracování informací.** Toto je přímo závislé na rozvoji zmiňovaných mozkových kultur, který mohou dobře podpořit např. paměťové hry a rovněž na systematickém zaměření pozornosti, rozvíjejícím se ve 3. - 6. roku života. Rychlost a kapacita pracovní paměti roste s věkem dítěte. Dobře je to patrné příkladu schopnosti zapamatovat si řadu čísel či větu o více a více slovech. Na to má vliv i to, zdali informace k zapamatování jsou pro dítě známé a přirozené, nebo půjde o pojmy, které nezná. **Rozvoj paměťových strategií** neboli způsobů, které dítěti pomáhají si informace lépe zapamatovat. **Rozvoj metapaměti**, neboli vlastní poznatky o svých paměťových dovednostech je u předškolních dětí na nízké úrovni. Chápou, že je snadnější si pamatovat známé věci a že lépe si zapamatují menší množství informací. Jen málokdy si dokáží uvědomovat, že určité informace zapomněly.

2) **Explicitní epizodickou paměť** lze vysvětlit jako individuální, která ukládá osobní prožitky a vzpomínky. První trvalejší vzpomínky se uchovávají již mezi 4 - 6 rokem,

³² VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2005, 467 s. ISBN 978-802-4609-560.

nicméně nejsou celistvé a není jich mnoho. Navíc zapomenuté části vzpomínky bývají často doplněny tím, co se vůbec nestalo. Epizodická paměť je spojena s jazykovými schopnostmi. Dítě si vytváří individuální pojetí prožité události, které je formováno dle toho, co dítě vnímá jako to důležité, nebo pro něj nejzajímavější. S přibývajícím věkem pak i vyprávění té samé události stává celistvějším a přesnějším.

3) **Implicitní procedurální paměť.** Její hlavní význam je pro děti ve schopnosti učení se novým činnostem a osvojování nových dovedností na základě sledování lidí kolem sebe. Začíná se rozvíjet spíše od 6 let výše.³³

- **Vývoj verbálních schopností**

Samotná úroveň, na jaké dítě dokáže používat jazyk je spojena s poznávacími schopnostmi jedince. Pro rozvíjení verbálních schopností dítěte je velmi důležitá komunikace s jinými lidmi, zejména s dospělými nebo staršími dětmi. Je rozšiřována slovní zásoba a i schopnost správně používat slova a výrazy v různých kontextech. Stejně tak od nich přejímají i způsoby projevu a vyjadřování. Malé děti si zapamatují jen část ze sdělených informací a tu pak zpravidla ihned poté opakují. Předškolní děti často s nově naučenými slovy experimentují, vytvářejí nová spojení a všelijak je modifikují.

Častá komunikace je velmi důležitá, dětem se zažívají gramatická pravidla, rychleji se učí jazyk správně používat. Zprvu krátké informativní věty se mění v delší a poté i složitější souvětí. Od 4 let si děti osvojují používání budoucího času. Ve 4-6 letech pak už zvládají správně používat slovesa v různých tvarech a při vyprávění už používají i minulý čas.

Pro individuální rozvoj poznávacích procesů je důležitá tzv. egocentrická řeč. Zjednodušeně řečeno si dítě mluví samo k sobě např. při různých činnostech. Tato forma komunikace není závislá na posluchači nebo jiné osobě a může dítěti pomáhat

³³ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2005, 467 s. ISBN 978-802-4609-560.

k lepší orientaci či pochopení a uvědomování při nejrůznějších činnostech. S přibývajícím věkem pak přechází do neartikulované podoby („mluvení v duchu“)³⁴

- **Vývoj sociálních dovedností a vlastností**

Již v předškolním věku se u dítěte rozvíjí sociální vlastnosti, vazby a vzorce chování, které se již nastavují pro celý pokračující život. Důležité jsou vlastnosti, které můžeme označovat jako pozitivní. Jedná se o **prosociální vlastnosti a chování**. Tyto vlastnosti učí, např. pomáhat ostatním, respektovat jiné lidi a tím pomoci se zařadit do společnosti. Zásadním obdobím pro správný vývoj těchto vlastností je doba přechodu dítěte do širšího a cizího prostředí. Dítě už není jen mezi blízkými lidmi (rodinou). Je tedy důležité, v jakém prostředí dítě vyrůstá, aby se v něm cítilo bezpečně a nebálo do jeho dění samo zapojovat a snažit se jej ovlivňovat. Také záleží na úrovni jeho emoční zralost, ovládání agresivity nebo schopnost empatie, které pomáhají se lépe začleňovat zejména mezi vrstevníky. Tyto vlastnosti jsou však u předškolního dítěte stále jen málo rozvinuté a odpovídají 1. a 2. stupni prosociálního chování.

Aby se u dítěte prosociální chování rozvíjelo správným směrem, je důležité, aby mělo vhodný obraz ve své rodině. Dítě v podstatě napodobuje to, co vnímá a je tedy nutné aby sami rodiče dávali dítěti takový model, jaký chtějí, aby se otiskl do vývoje chování dítěte.

Schopnost **empatie** je ovlivňována nízkou citlivostí k různým emocionálním prožitkům ostatních a neschopnosti distance od výrazných citových projevů jiných lidí. Jako příklad lze uvést reakci dětí pláčem na jiné rozplakané dítě. Již u starších batolat lze pozorovat projevy **sympatie**.

Pro vývoj prosociálního chování je také důležitá **kontrola a zvládnutí agresivity**. V průběhu předškolního věku se tyto projevy postupně mění z podoby nejčastěji fyzické agrese na rovinu verbální. Postupně se učí tyto emoce lépe ovládat. Právě

³⁴ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2005, 467 s. ISBN 978-802-4609-560.

pro vývoj schopností zvládnání agrese je důležitá podoba a vzor prostředí, ale rovněž vrozené dispozice.³⁵

▪ **Komunikace**

Předškolní dítě již dostatečně zvládá sdělovat své potřeby, vyjadřovat své názory a pocity. Komunikace se postupně zpřesňuje a přibývá sdělení v čase minulém (vyprávění svých příběhů). Čtyřleté děti již začínají zvládat měnit způsob komunikace dle svého komunikačního partnera.

Komunikaci předškolních dětí lze rozdělit do následujících tří hlavních skupin: S **dospělými** mluví zdvořilejším způsobem a nepoužívají výrazy, které by vyvolaly negativní odezvu. Zároveň ale čekají pochopení, přesněji porozumění veškerých svých sdělení. Komunikace s rodiči se zužuje nejčastěji na styl: otázky/vysvětlení rodiče a souhlas dítěte, rodiče se dotazují a dítě odpovídá formou vyprávění, dítě se ptá rodičů na vše možné. Se svými **vrstevníky** si dítě povídá jinak. Komunikace je přímá bez ohledu na volbu výrazů. Při určitých společných činnostech (např. hra) se projevuje tzv. egocentrická komunikace, kdy se dítě přestane ohlížet na svého partnera a vzniká vlastní monolog. Později již více vyžadují pozornost a odezvu protějšku a dochází ke vzájemné debatě. Komunikaci s **menšími dětmi** přizpůsobují úrovni partnera a snaží se sami více vysvětlovat. Jako by se dostávaly do role „dospělého“.

Samotný komunikační projev mívá u předškolních dětí nejrůznější nedostatky. Jedná se především o špatnou výslovnost či tendenci komolit určité hlásky. Důvodem může být ještě nerozvinutá motorika mluvidel a také to, že dítě některé rozdíly neslyší, a aby je napravilo. Autorka Vágnerová upozorňuje na nedostatek angažovanosti dospělých v opravování chyb. A právě odstraňování nedostatků řeči je velmi důležité pro dítě v jeho sociálním postavení a vnímání okolí (zejména vrstevníci).³⁶

³⁵ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2005, 467 s. ISBN 978-802-4609-560.

³⁶ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2005, 467 s. ISBN 978-802-4609-560.

▪ Vývoj dětské osobnosti a sebepojetí

V předškolním věku (i batolecím) u dítěte probíhá rozvoj **dětského sebepojetí**. Dítě si začíná uvědomovat svou existenci a celkově sebe samotné. Zjišťuje, že může vlastním přičiněním ovlivňovat dění i jiné osoby kolem sebe a dostává potřebu uplatnění se. Způsoby, jakými tak činí, mohou být velice různorodé. Již předškolní dítě přemýšlí o své osobě. Malé děti si vytváří vlastní identitu a to zejména dle výrazných znaků svého tělesného schématu. Dítě zná svůj vzhled, znalost své tělesné stránky (tělesní sebepojetí) mu pomáhá i tělo správně vnímat a také ovládat. Výraznou změnu své osoby může vnímat jako změnu identity (např. oblečením). Do sebepojetí dítěte promlouvá postupně více a více vlastních schopností a dítě je také rádo prezentuje. Co se týče hodnocení svých schopností, děti mají tendenci je přeceňovat a v případě neúspěchu spoléhají, že se jim to podaří jindy. Přispívá to však k vnitřní rovnováze a klidu. K tomu přispívá i fantazie. Příznakem nevyzrálé dětské identity je přehnaně kladné sebehodnocení a neschopnost sebekritiky.

Identitu dítěte pomáhají tvořit lidé, věci a prostředí okolo něho. Pro diferenciaci své identity může být pro dítě pomocí identifikace s rodiči jako svých vzorů. Významným aspektem pro sebehodnocení je prostředí s vrstevníky. Dítě se s nimi porovnává, nebo se chce podobat ostatním. V tomto jiném sociálním prostředí než je rodina pak dosažené postavení ovlivňuje jeho sebepojetí.³⁷

³⁷ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2005, 467 s. ISBN 978-802-4609-560.

3. 2 Předškolní dítě v kontextu současné doby

Dítě se učí již od raného dětství, kdy ho velmi ovlivňuje prostředí, ve kterém vyrůstá. V dnešní době na dítě působí tlak sociálního prostředí a to ze strany matky, otce, či sourozence, ale také materiálního vybavení a tlak médií

J. Uhlířová ve své přednášce shrnula tyto základní poznatky o současném dítěti: Dnešní dítě je více aktivnější. Začíná se zaměřovat na konkrétní věci a snaží se v nich vyniknout. Mění se u něj vývoj tělesný, motorický, pohybový i psychický. Dítě je vyvinuto lépe fyzicky, mnohem dříve začíná aktivně používat svoje tělo. Dnešní společnost si neuvědomuje, že dítě často citově strádá, chybí mu citová blízkost dospělých.³⁸

Z. Helus píše, že v současné době se rodiče snaží skrze své dítě realizovat své nesplněné sny a touhy, které se jim samotným nepodařily uskutečnit. A očekávají, že toho dosáhnou úspěchem skrze své dítě. Na dítě je kladen velký tlak, aby nezklamalo své rodiče. Dítě se snaží vynaložit velké úsilí, aby vyhovělo rodičům. Dítě pak těžko nese své selhání a neúspěch, trápí ho výčitky svědomí. Dítě má pocit viny ze zklamání jejich důvěry a lásky. Takové situace mohou vážně narušit osobnost dítěte.³⁹

Všichni odborníci zdůrazňují důležitost rodiny pro dítě. Např. S. BIDDULPH připomíná, že otec a matka jsou pro dítě a jeho výchovu velmi důležití zejména v předškolním a školním věku. Rodiče do výchovy dítěte přinášejí odlišné vklady, které dítě potřebuje pro dobrý duševní vývoj. Ze strany matky je to soucit a mírumilovnost. Ze strany otce je to přísnost, kázeň. Jsou situace, kdy si rodiče přestanou rozumět a tak se rozvedou. Rodiče se poté snaží zastoupit ve výchově toho druhého, matka otce a otec zase matku. Dítě je z toho všeho často zmatené, nechápe

³⁸ Uhlířová, J. Předškolní pedagogika (přednáška), PF JU České Budějovice, katedra pedagogiky a psychologie PF JU, 5.12. 2012

³⁹ HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 228 s. Pedagogická praxe. ISBN 80-717-8888-0.

proč se to tak děje. Proč rodiče už nejsou spolu, proč se chovají jinak, proč už tátu tolik nevidí atd. Na dítě to může působit tak, že se uzavře do sebe, bude smutné, tiché. Ale v některých případech se dítě může chovat úplně opačně, neposlouchá, rozbíjí věci, vzteká se, stává se raubířem. Dítě si může myslet, že rodiče nejsou spolu kvůli němu, proto je důležité dítěti vysvětlit, ujistit ho, že to není kvůli němu.⁴⁰

V dnešní době si mladí lidé často budují kariéru a tak nemají čas na zakládání rodiny. Když už se pro dítě rozhodnou, tak jen pro jedno. Děti jedináčci jsou v dnešním světě středem pozornosti v rodině a trápí je, když to tak není. Tyto děti jsou zvyklé na dospělé lidi (rodiče, příbuzní), které je často vidí jako mimořádně nadané děti. Jedináčci mají horší orientaci v dětské společnosti, jakmile přijdou do běžného prostředí vrstevníků, jako třeba hřiště, můžou se objevit rozdíly v jeho vývoji. Děti ho nevidí jako výjimečného a nadaného, ale jako dítě, co se jim straní a nezapadá mezi ně. Děti v tomto věku preferují u jiných dětí družnost, hbitost, tělesnou zdatnost, spontánnost ve hře, vtipnost.⁴¹

Dnešním dítětem se v polistopadovém období do hloubky zabývá E. Opravilová. Připomíná, že v dnešní době vnímáme samotnou pozici dítěte zejména jako aktivní postavu v socializačním procesu dětství, zatímco dříve byla jeho pozice spíše pasivní. Prostředí okolo něj se také mění po všech stránkách. Se sociálními, hospodářskými, ekologickými a jinými změnami se musí vypořádávat stejně jako dospělí lidé. Byly vypracovány mnohé rozbory a výzkumy na konkrétních případech, ze kterých vyplývá, že v dnešní době jsou na dítě již v předškolním věku kladeny často příliš vysoké nároky a požadavky. Tyto nároky pak často převyšují aktuální úroveň vývoje dítěte a to je pak zbytečně přetěžováno. To může vést k nevyrovnané úrovni vývoje jednotlivých částí osobnosti dítěte. V něčem pak může dítě posunout vpřed a být tak dítěti prospěšné, a zrovna tak i opačně a ohrozit tak jiné stránky jeho vývoje a osobnosti. Současnost

⁴⁰ BIDDULPH, Steve. *Proč jsou šťastné děti šťastné*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2006, 139 s. Rádcí pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-736-7192-1.

⁴¹ HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 228 s. Pedagogická praxe. ISBN 80-717-8888-0.

příkládá velkou váhu na úspěšnost a uplatnění člověka, což je podmiňováno vysokou výkonností. Tomuto všeobecnému trendu jde naproti i vzdělávací nabídka již v mateřských školách. Tento všudypřítomný tlak ale paradoxně dítě staví do situací, ve kterých se děti nacházely v dřívějších dobách, kdy se již po dětech vyžadovalo dospělé chování a zodpovědnost. Vysoké výkony ve specializovaných oblastech pak omezují správný vývoj jiných vlastností, které by se u předškolního věku měly zejména vyvíjet. Například fantazie, empatie, hravost, citovost. Vzniklé rozdíly ve zralosti jednotlivých stránek dětské osobnosti se dnes promítají v počtu odkladů školní docházky. Jednou z povinností pedagoga je dítě před těmito nároky ochraňovat a přispívat tak k jeho vyrovnanému vývoji po všech stránkách.⁴²

Dnešní děti velkou část dne tráví u televize či počítače. Dítě sleduje televizi i několik hodin denně a dokáže být stále zaujaté, nenudí se u ní. I k počítači má dítě velmi kladný vztah, zejména k počítačovým hrám, u kterých dokáže sedět se zaujetím dlouhou dobu. Tyto dvě činnosti směřují dítě k pasivitě a lenosti. Dítě v předškolním věku by mělo více času trávit venku, než u televize nebo počítače. Venku v reálném světě dítě navazuje vztahy s živými lidmi, provádí skutečné aktivity a prožívá skutečné zážitky. Ty děti, které často sledují dlouhé hodiny televizi, u sebe nemohou dostatečně rozvíjet sociální, manuální a pohybové dovednosti a další aktivity, které jsou pro něj potřebné v jeho mnohostranném rozvoji. V dnešní době má hodně rodin zapnutou televizi po většinu dne, i když jí nesleduje, má ji jen jako kulisu. Čím více času dítě tráví před televizí nebo počítačem, tím méně se mu rodiče věnují v jeho výchově a rozvoji. Rodiče nemají tolik času a tak dítě posadí k televizi a počítači, než aby si s ním hráli a četli mu pohádky. Televize, média pro dítě nemají jen negativní vliv, ale i pozitivní. Dítě se skrze ně může dozvědět i důležité informace, znalosti a názory, se kterými by se ve svém běžném životě nemusel setkat.⁴³

⁴² Opravilová, Eva. KAM JSME V PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVĚ ZA STO LET DOŠLI A KAM JÍT DÁL. In: Horňáčková Vladimíra (ed) *Dítě předškolního věku a jeho pedagogos: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference*, Hradec Králové: Gaudeamus UHK, 2009, 6 stran, ISBN 978-80-7041-647-1.

⁴³ *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Editor Václav Mertin, Ilona Gillernová. Praha: Portál, 2010, 247 s. ISBN 978-807-3676-278.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

4.1 Cíl výzkumného šetření a výzkumné otázky

Cílem bakalářské práce je zjistit informace o kroužcích pro děti v mateřských školách. Tato práce by měla získat odpovědi na tyto otázky: Jaké kroužky mateřské školy v současné době dětem nabízejí? Co od kroužků rodiče a pedagogové očekávají? A do jaké míry je jejich očekávání naplněno?

Výzkumný problém

Jaké jsou kroužky pro děti v mateřské škole z pohledu rodičů a učitelů.

Výzkumné otázky

- Jaké kroužky mateřské školy v současné době nabízejí? Jak jsou kroužky organizovány (v jaké době, kdo je vede, pro koho jsou určené, jaká je jejich kapacita)?
- Jaké děti je především navštěvují (pohlaví, věk)?
- Jaký je názor pedagogů na kroužky v jejich mateřské škole (co od nich očekávají, jakou formou by měly probíhat, jaký počet a zaměření preferují)?
- Jaký je názor rodičů na kroužky v jejich mateřské škole (jaký počet a zaměření preferují, co od nich očekávají, jakou formou by měly probíhat)?
- Jak se liší názory rodičů a pedagogů?
- Do jaké míry jsou očekávání rodičů a pedagogů naplněna?

4. 2 Metodika výzkumu a výzkumný vzorek

4. 2. 1 Výzkumné metody

Výzkumné šetření bylo smíšené. Kvantitativní metodou byl dotazník, ve kterém jsou i otevřené otázky, ale většina z otázek je složena z výběru možností. Dále byla použita metoda rozhovoru s vedoucí učitelkou mateřské školy.

4. 2. 2 Výzkumný vzorek

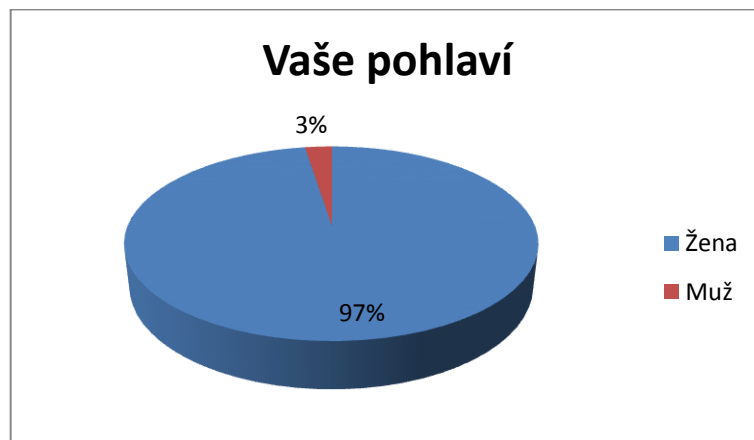
Tištěné dotazníky byly předány dvěma skupinám respondentů. A to předškolním pedagogům a rodičům, jejichž děti, chodí do mateřských škol v kraji Vysočina. Průzkum byl proveden u rodičů dětí ze 4 mateřských škol. Z toho byly dvě školky z města a dvě na větší vesnici. Jedna mateřská škola byla po 6 třídách a zbylé tři byly každá po 4 třídách. Z těchto vybraných mateřských škol vyplňovali dotazníky i učitelé. Jelikož by ale byl počet respondentů nedostatečný, byla tato skupina doplněna o studentky kombinovaného studia oboru Učitelství pro mateřské školy z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, které pracují jako učitelky mateřských škol.

Dotazník číslo 1 pro rodiče vyplnilo celkem 105 lidí. Graf č.1a a č.2a ukazuje strukturu skupiny rodičů z hlediska pohlaví a věku jejich dětí, které navštěvují mateřskou školu. Většina těchto respondentů má děti ve věku nad 5 let, 60% má chlapce.

Dotazník číslo 2 pro předškolní pedagogy vyplnilo celkem 80 respondentů. Naprostá většina dotazovaných pedagogů byly ženy a to 97%. Nejvíce zastoupenou věkovou skupinou byly učitelé ve věku mezi 30 – 40 lety.

Graf 1b: Vaše pohlaví

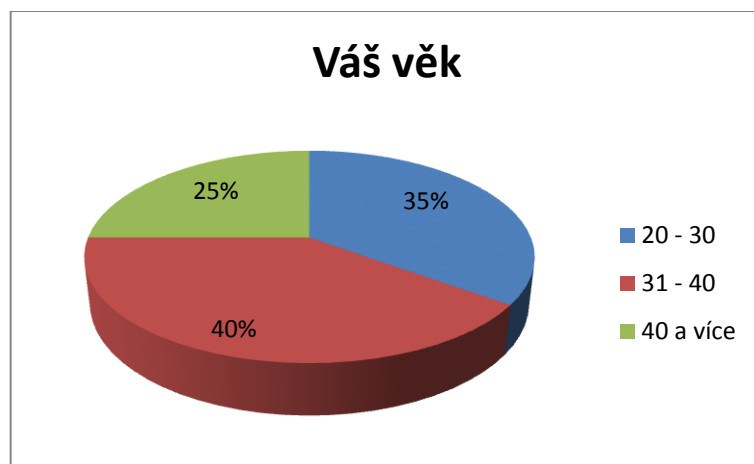
Jak jde z grafu vidět, naprostá většina učitelů byly ženy a to 78 a pouze 2 muži.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 2b: Váš věk

Další otázkou zjišťuji věkové zastoupení dotazovaných pedagogů. Nejčastější věková skupina byla 31 – 40 let s počtem 32, následuje 28 ve věku 20 – 30 let a 20 osob nad 40 let.

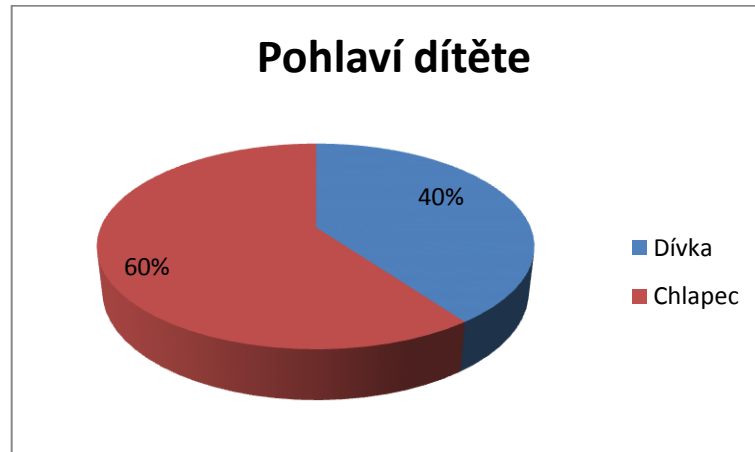
Zdroj: vlastní výzkum

4. 3 Výsledky výzkumného šetření

4. 3. 1 Výsledky dotazníku pro rodiče

Graf 1a: Pohlaví dítěte

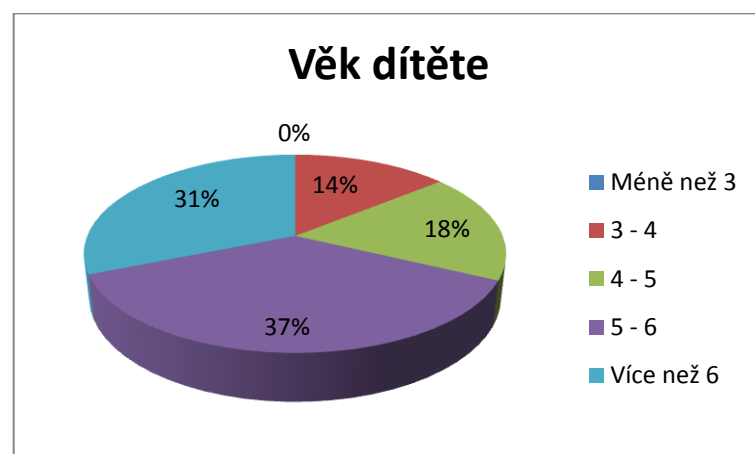
Z grafu vyplývá, že nadpoloviční většina dětí docházející na kroužky jsou chlapci. Konkrétně 63 chlapců a 42 dívek.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 2a: Věk dítěte

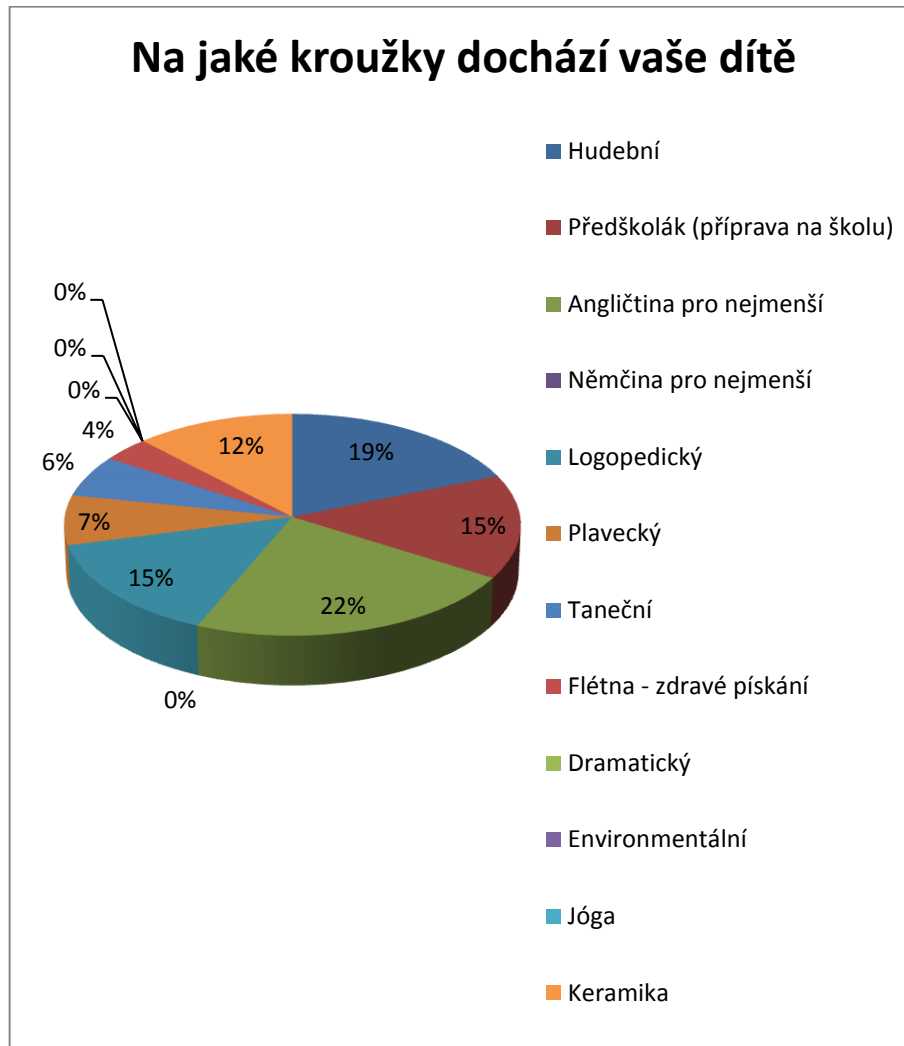
Nejširší věkovou skupinou jsou děti ve věku 5 – 6 let a to 39, následuje 33 dětí ve věku 6 a více let, dále 19 dětí ve věku 4 – 5 let a nejméně dětí ve věku 3 – 4 let je 15. Děti pod 3 roky na kroužky nedocházely.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 3a: Na jaké kroužky dochází vaše dítě

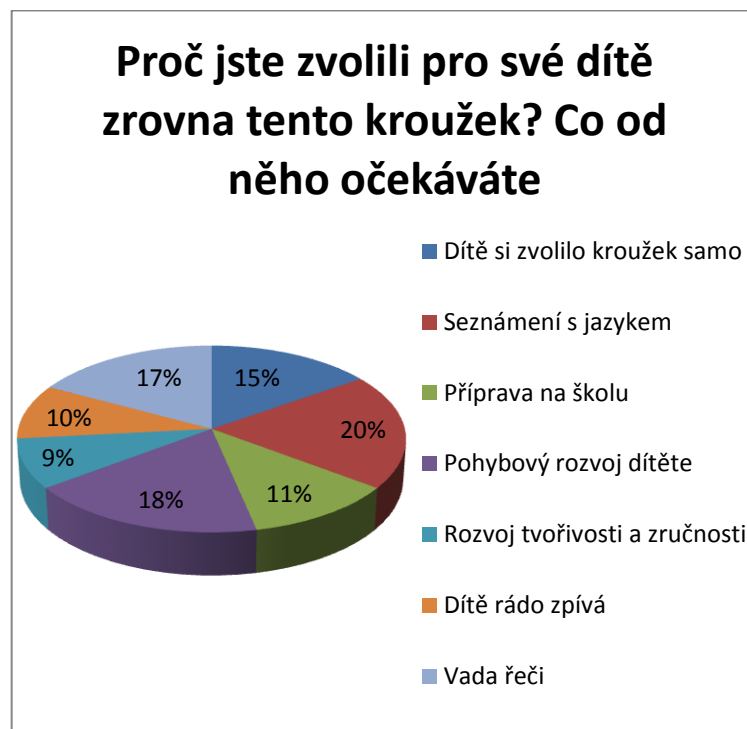
Z grafu vidíme, že nejžádanějším kroužkem je anglický jazyk a to 37 dětí, naopak o německý jazyk není zájem vůbec. Následuje hudební 32, logopedie 24, předškolák 24, keramický 18, plavecký 12, taneční 10, flétna 6 dětí.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 4a: Proč jste zvolili pro své dítě zrovna tento kroužek? Co od kroužku očekáváte

V této otevřené otázce se mi dostalo následujících odůvodnění. Nejčastějším důvodem bylo seznámení dětí s cizím jazykem a to ve 21 případech. 19 dotazovaných upřednostňovalo pro dítě pohybový rozvoj. Z dalších odpovědí byla vada řeči dítěte, takto zodpovědělo 18 rodičů. V 16 případech si děti zvolily kroužek samy. Pro 12 rodičů byla volbou příprava na školu. 10x bylo odpovědí, že dítě rádo zpívá a 9 rodičů chtělo u svého dítěte rozvíjet zručnost a tvořivost.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 5a: Do jaké míry zatím kroužek naplňuje vaše očekávání

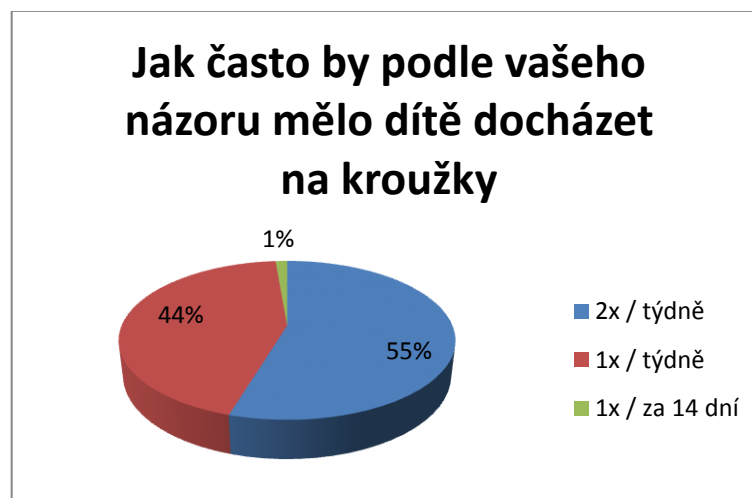
Tento graf zobrazuje informace získané otevřenou otázkou na míru spokojenosti s přínosem kroužků u svého dítěte. Je pozitivní, že nejvíce rodičů je v této otázce spokojených a to 48. Jako druhá nejčastější odpověď byla v 28 případech spokojenost s tím, že dítě kroužek baví. 23 rodičů uvedlo, že díky navštěvovaným kroužkům vidí u svého dítěte zlepšení. 6 rodičů na tuto otázku neodpovědělo.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 6a: Jak často by podle vašeho názoru mělo dítě docházet na kroužky

Dle následujícího grafu 57 rodičů preferuje návštěvu kroužků 2x týdně, 47 rodičů 1x týdně a pouze jeden z rodičů preferoval 1x za 14 dní.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 7a: Doporučili byste další kroužek školce, který zde není uveden

Tento graf ukazuje, že 21 respondentů by doporučila další kroužky a to sportovní, gymnastiku, výtvarný.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 8a: Myslíte si, že je dostatek kroužků v mateřských školách

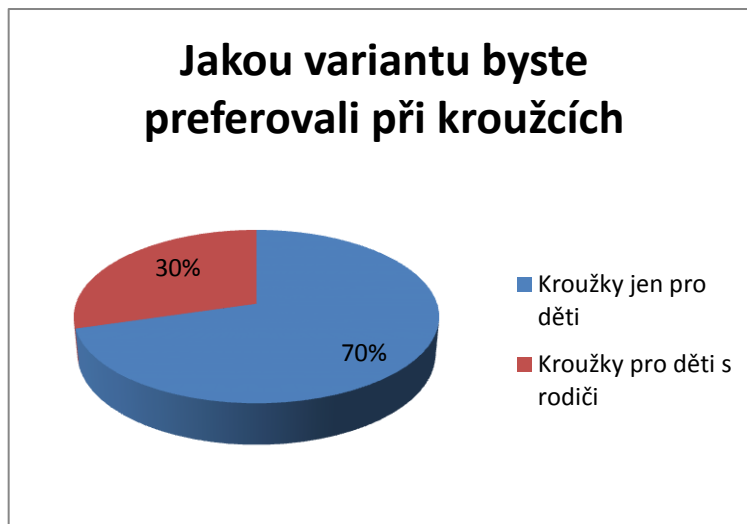
Z tohoto grafu vyplývá, že většina a to 69 rodičů, vidí počet nabízených kroužků ve školce jako dostatečný. Pouze 36 rodičů má opačný názor.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 9a: Jakou variantu byste preferovali při kroužcích

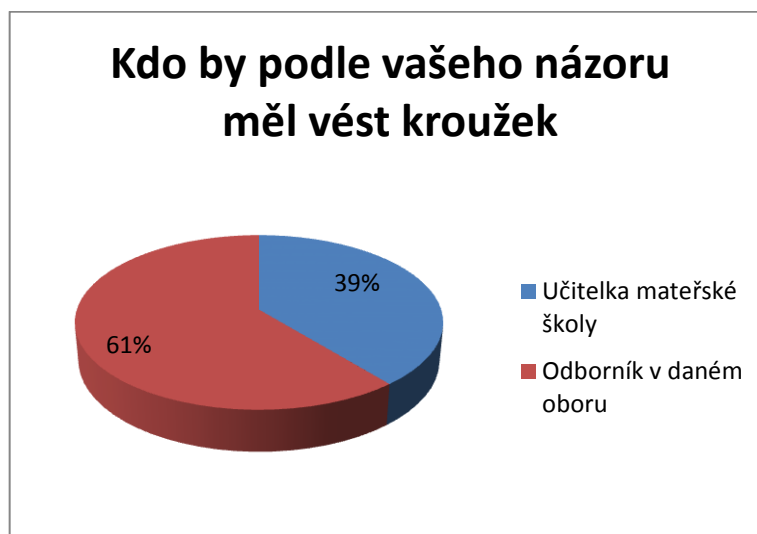
V tomto grafickém vyobrazení můžeme vidět, že 74 rodičů upřednostňuje průběh kroužků bez jejich přítomnosti. Zbýlých 31 rodičů by se jich rádo zúčastňovalo.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 10a: Kdo by podle vašeho názoru měl vést kroužek

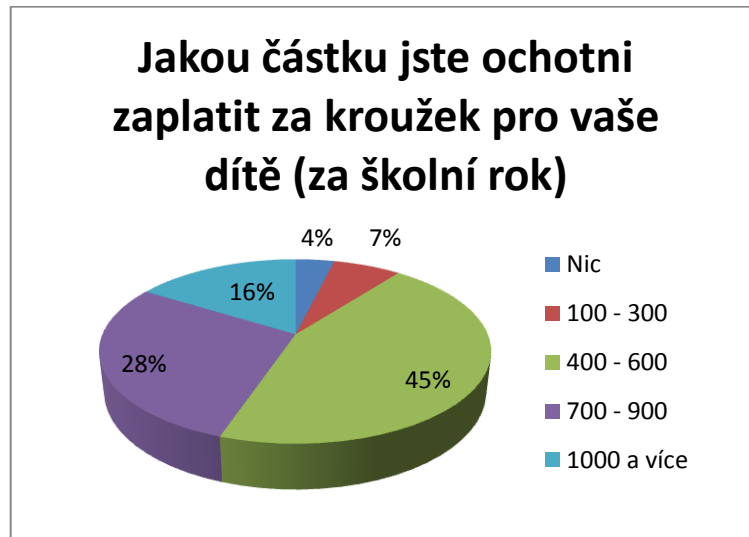
Většina rodičů 64 by raději viděli vedení jednotlivých kroužků odborníkem v daném oboru (např.: anglický jazyk, plavání aj.). Zbýlým 41 rodičům vyhovuje vedení učitelem mateřské školy.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 11a: Jakou částku jste ochotni zaplatit za kroužek pro vaše dítě (za školní rok)

Dle následujícího grafu vidíme, že většina (47) rodičů je ochotná za kroužek zaplatit 400 -700,- Kč, 30 rodičů 700 – 900,-Kč, 17 rodičů 1000 a více, 7 rodičů 100 – 300,- Kč a 4 rodiče nejsou ochotni za kroužky platit.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 12a: Těší se vaše dítě na kroužek? Povídá vám o něm

Tento graf ukazuje, že absolutní většina dětí své kroužky vnímá pozitivně.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 13a: Vidíte pozitivních přínos navštěvovaných kroužků na vašem dítěti

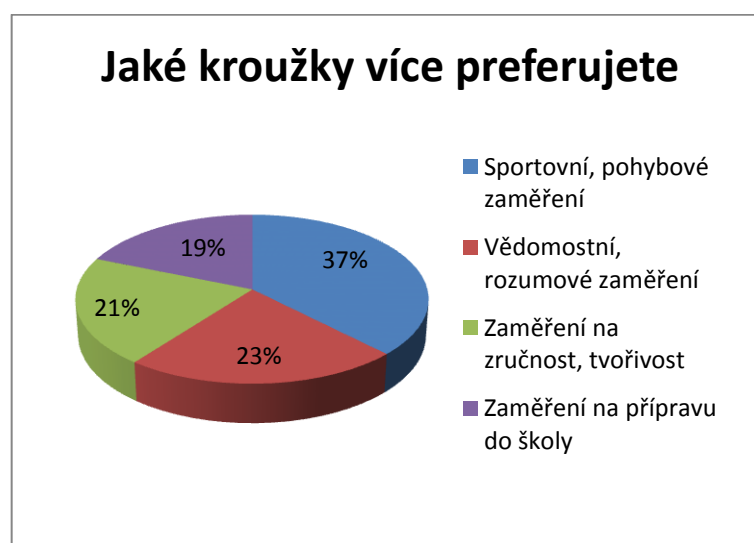
Všichni dotazovaní rodiče u svých dětí vidí kladný přínos v důsledku navštěvovaných kroužků.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 14a: Jaké kroužky více preferujete

Nejvíce preferovaným typem kroužků byly sportovní v 56 případech, následují vědomostní 34, dále tvořivé 31 a nakonec zaměřené na přípravu na školu 28 případů. Někteří rodiče v této otázce volili více možností současně.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 15a: Chodí vaše dítě i na kroužky, které jsou mimo objekt mateřské školy

Následující graf ukazuje, že většina dětí a to 76 navštěvuje kroužek jen ve své mateřské škole, 29 dětí navštěvuje kroužky i mimo objekt mateřské školy (např.: sportovně zaměřené, gymnastiku, plavání).

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 16a: Považujete za důležité, aby mateřské školy nabízely kroužky

Dle tohoto grafu vidíme, že 78 rodičů považuje možnost kroužků v mateřské škole za důležité. Opak si myslí 27 dotazovaných rodičů.

Na doplňující otázku „proč“ se mi dostalo následujících odpovědí. Nejčastější názor rodičů byl v 21 případech, že to dítě baví. 18 uvedlo jako důvod rozvoj dítěte, 10 seznámení s jinou aktivitou, 9 rodičů vidí přínos v lepší přípravě na školu. Zpestření programu v kroužcích vidělo 7 rodičů, 6 si jich myslí, že mohou pomoci ve sdružování kolektivu. Podle 4 rodičů mohou kroužky rozvíjet nadání dítěte a 3 uvedli, aby se dítě nenudilo. U nesouhlasného názoru s kroužky rodiče většinou na doplňující otázku neodpověděli. Z těch zbylých 8 uvedlo, že se dítě vše potřebné naučí i bez kroužků a 5, že děti jsou na většinu kroužků ještě malé.

Zdroj: vlastní výzkum

4. 3. 2 Výsledky dotazníků pro učitele

Graf 3b: Myslíte si, že je dostatek kroužků (doplňkových nabídek či nadstandardních služeb) ve vaší mateřské škole

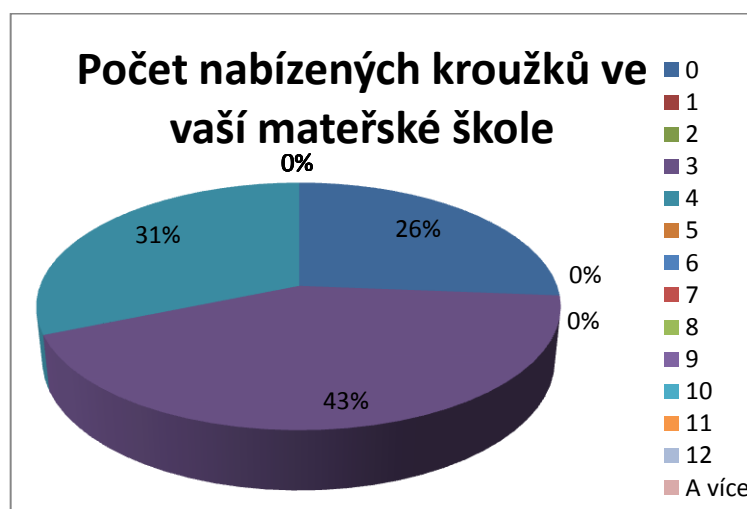
Na tuto otázku odpovědělo 53 dotazovaných kladně a 27 si myslí, že je počet kroužků nedostatečný.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 4b: Počet nabízených kroužků ve vaší mateřské škole

V otázce počtů nabízených kroužků v mateřských školách jsem zjistila následující informace. Nejčastěji mateřské školy nabízejí výběr tří kroužků, tak je tomu ve 34 případech. U 25 dotazovaných kantorů jejich školky nabízejí 4 kroužky a zbylých 21 učitelů nemají ve školce žádný.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 5b: Kdo by podle vašeho názoru měl vést kroužek

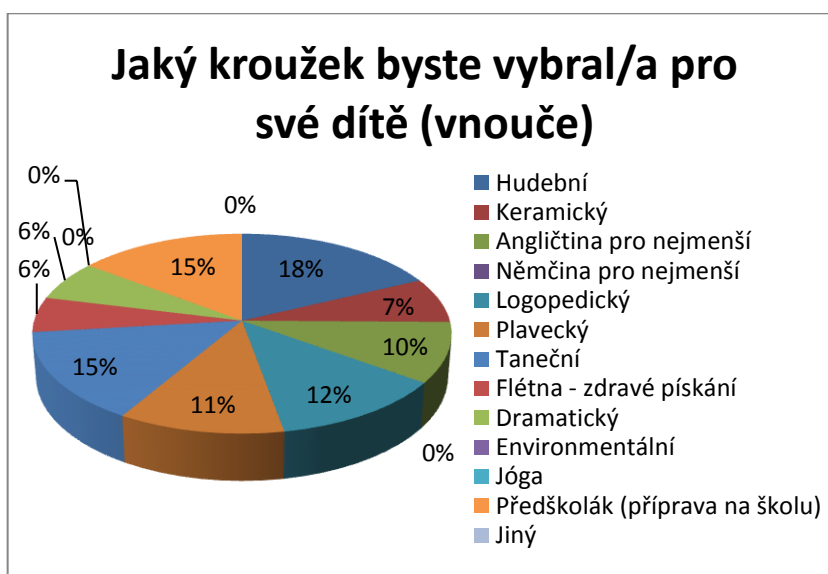
Touto otázkou jsem zjišťovala názor učitelů na to, kdo by měl vést kroužek. Převládajícím názorem (48 pedagogů) je, že by kroužek měl vést odborník v daném oboru. Zbýlých 32 kantorů si myslí, že kroužek má vést učitel sám.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 6b: Jaký kroužek byste vybral/a pro své dítě (vnouče)

Samotní pedagogové by nejčastěji zapsali své dítě na kroužky hudební (zpěv) a to 22, následuje taneční a předškolní s 18 hlasy, dále logopedický 15, 14 by dalo své dítě na plavání, 12 na angličtinu, 9 na keramiku, 8 na dramatiku a 7 na flétnu.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 7b: Měla by podle vás mít mateřská škola kroužky

Zde jsem se dotazovala pedagogů na jejich názor, zda by podle nich měly vůbec mateřské školy kroužky mít. Pro mě překvapujícím zjištěním bylo, že 49 pedagogů by kroužky v mateřské škole nenabízela a jen 31 ano.

Při upřesňující otázce proč ano či ne se mi dostalo 9 různých odpovědí. Z těch, kteří s kroužky v mateřské škole souhlasí, 19 uvedlo, že děti na kroužky rádi chodí a baví je. 7 s kroužky souhlasí, pokud by byly vedeny odborníky (zejména jazyky). A 5 v nich vidí pozitivum v jejich pomoci u dítěte brzy odhalit nadání a vlohy na určitou věc.

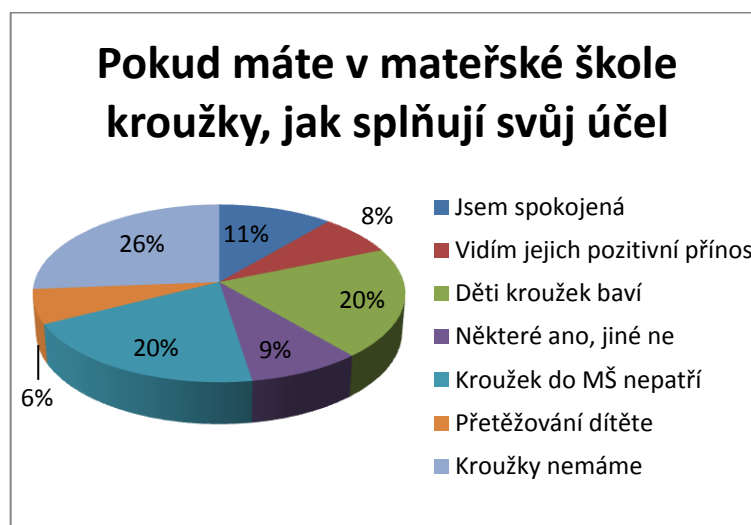
Větší část učitelů s kroužky v MŠ nesouhlasí a odůvodnili to takto. 23 si jich myslí, že obsah všech kroužků se víceméně objevuje v běžných činnostech ve školce. 9 kantorů je přesvědčeno, že v předškolním věku je na kroužky příliš brzo. 6 je hodnotí negativně z důvodů zatěžování dítěte v tomto věku. Učitelka v důsledku velkého počtu kroužků nemá dostatek prostoru se věnovat ostatním dětem a své činnosti a stejně tak 4 učitelé uvedli, že mohou vést k rozdílům vzdělání mezi dětmi. 3 učitelé mají názor, že kroužky by měly být u dítěte v jeho volném čase a ne v průběhu provozu MŠ.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 8b: Pokud máte v mateřské škole kroužky, jak splňují svůj účel

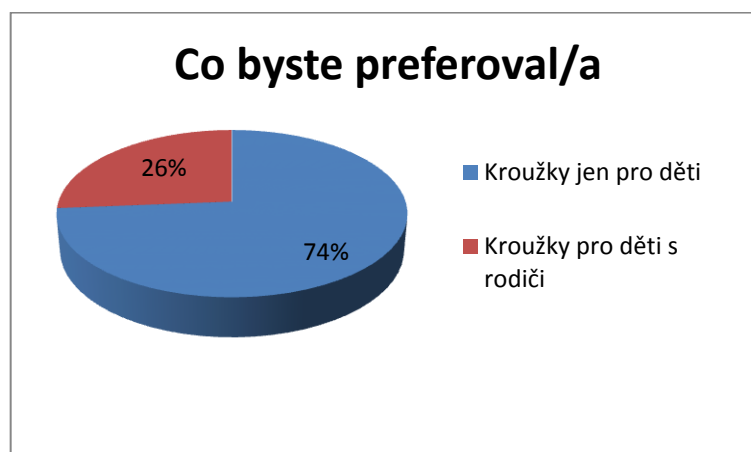
Ve školkách, kde kroužky mají, je učiteli jejich přínos vnímán různě. 16 pedagogů uvedlo odpověď, že to děti baví a mají o ně zájem. Stejný počet pedagogů by kroužky v MŠ nedělalo. 9 jich uvedlo, že je s kroužky spokojeno a 7 jich je spokojeno jen s některými. V 6 případech vnímají jejich pozitivní přínos. 5 pedagogů na kroužky v mateřské škole nahlíží negativně, protože podle jejich názoru zatěžují dítě a zbylých 21 pedagogů na otázku neodpovědělo, protože kroužky ve svých školkách nemají.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 9b: Co byste preferoval/a

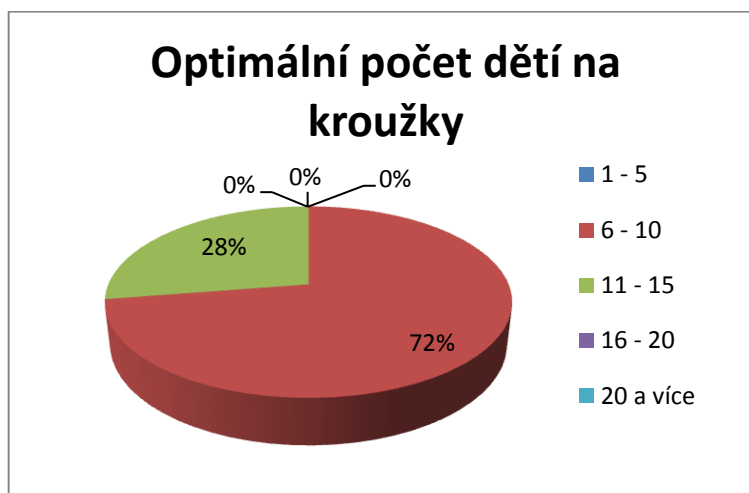
Jak je z následujícího grafu vidět, pouze 21 učitelů by chtělo, aby na kroužcích byli s dětmi i rodiče. 59 kantorů, čili většina chce na kroužcích jen děti.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 10b: Optimální počet dětí na kroužky

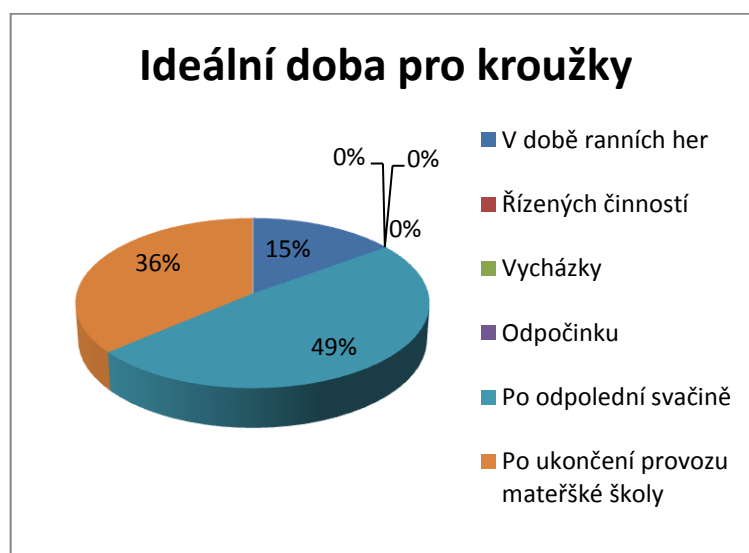
Touto otázkou zjišťuji názor učitelů na optimální počet dětí na kroužku. 58 učitelů vidí jako ideální počet 6 – 10 dětí. 22 by jich pak volilo skupiny větší v počtu 10 – 15 dětí.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 11b: Ideální doba pro kroužky

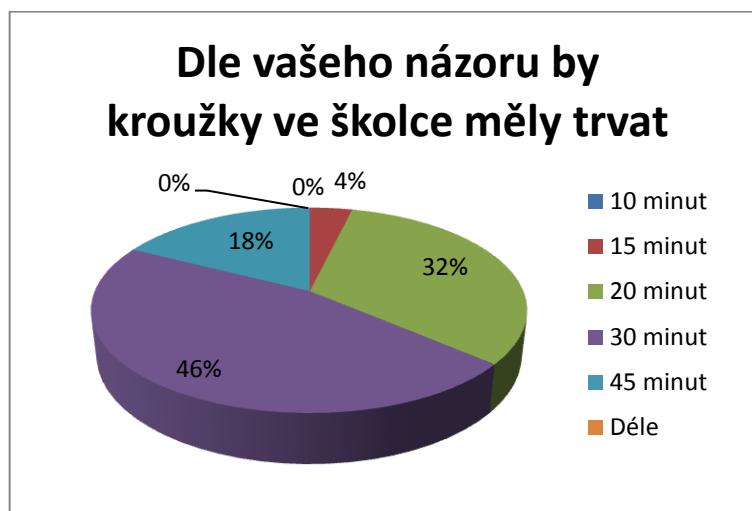
Na otázku jaká je nejlepší doba pro kroužky odpovědělo 39 pedagogů po odpolední svačině, 29 odpoledne po ukončení provozu mateřské školy a 12 během ranních her.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 12b: Dle vašeho názoru by kroužky ve školce měly trvat

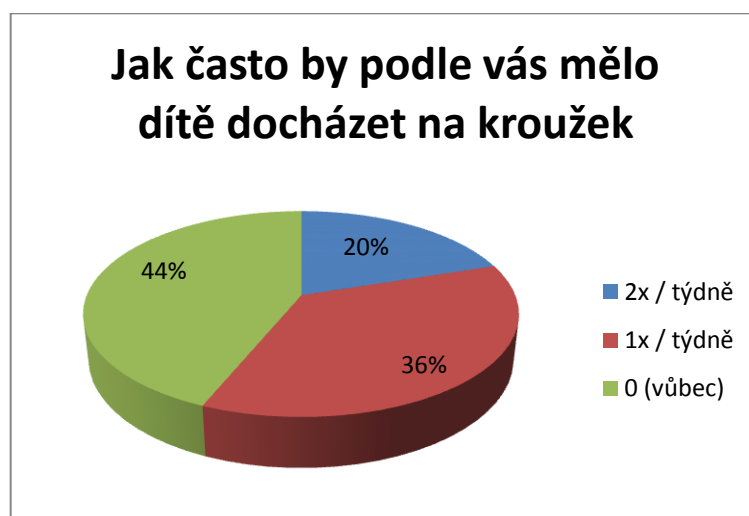
V otázce ideální délky kroužku se 37, tedy nejvíce učitelů přiklání k 30 minutám, 26 by jich volilo délku 20 minut, nejdelší dobu 45 minut by volilo 14 pedagogů, naopak nejkratší interval 15 minut by volili pouze 3.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 13b: Jak často by podle vás mělo dítě docházet na kroužek

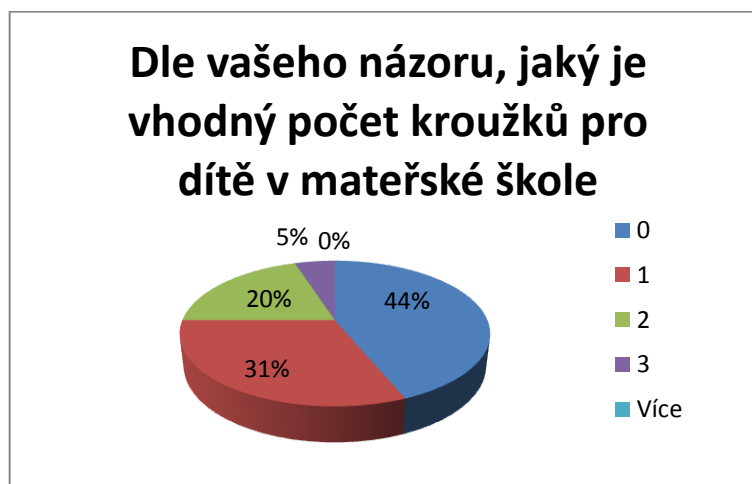
Tento graf ukazuje názor učitelů na ideální četnost docházky na kroužky. 35 pedagogů si myslí, že nejlepší je děti v tomto věku na kroužky ještě nedávat. 1x týdně vidí jako ideální variantu učitelů 29 a zbylých 16 pedagogů zvolilo 2x týdně.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 14b: Dle vašeho názoru, jaký je vhodný počet kroužků pro dítě v mateřské škole

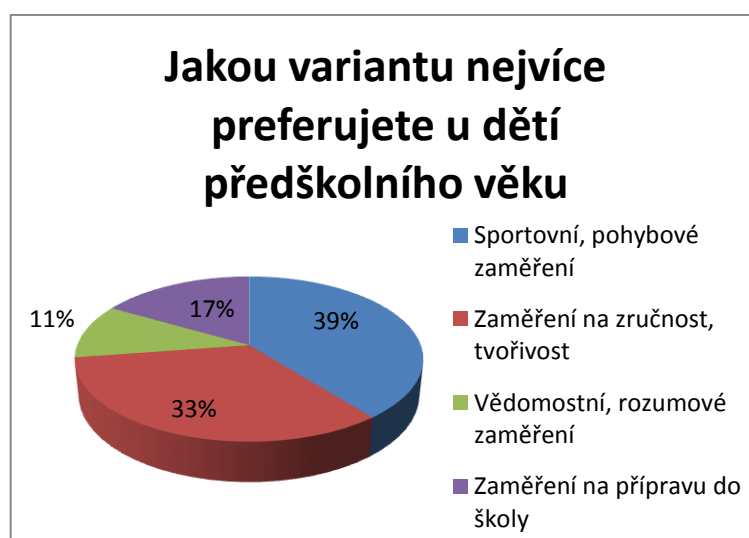
Při otázce počtu souběžně navštěvovaných kroužků pro dítě napsalo 1 kroužek 25 pedagogů, 16 by jich volilo 2 kroužky. 4 učitelé by děti posílali do 3 kroužků najednou. 35 učitelů by nevolilo pro dítě v předškolním věku žádný.

Zdroj: vlastní výzkum

Graf 15b: Jakou variantu nejvíce preferujete u dětí předškolního věku

Jak jde z následujícího grafu vidět, v otázce nejvhodnější varianty aktivit u dětí předškolního věku by první volbou bylo sportovní, pohybové zaměření (31), poté by preferovali činnosti zlepšující zručnost a tvořivost (26). Následuje příprava dítěte do školy (13) a nejméně by jich volilo aktivity vědomostní a rozumové (10).

Zdroj: vlastní výzkum

4. 3. 3 Výsledky rozhovorů

Jaké kroužky mateřské školy v současné době nabízejí?

Některé MŠ podle vedoucí učitelky nenabízejí kroužky, pouze doplňkové činnosti (dále d.č.) v průběhu dne (J) Vzhledem k názvům (angličtina, logopedická prevence, výtvarné tvoření, jako je například kreslení, modelování, práce s keramickou hlinou a další, předškolák) v podstatě nahrazují kroužky. O tom hovoří i omezení kapacity a to, že nejsou pro všechny děti. „Jsou omezené schopnostmi dětí a věkem, většinou starší děti“. (J)

Všechny školy výzkumného souboru mají v nabídce 4 kroužky. Na všech školách funguje kroužek nebo (d.č.) angličtiny, dále na třech MŠ ze čtyř škol výzkumného souboru je kroužek či (d.č.) logopedické prevence (J, K, T) na 1 škole dokonce každý den (T). Dvě školy zajišťují formou kroužku (d.č.) přípravu na školu (J, T), obě tyto školy mají i kroužek logopedické prevence – je vidět, že příprava na školní učení je zde zdůrazňována. Na 2 MŠ je kroužek hudební (K, B), na 1 z nich je k němu i kroužek flétny, na druhé tancování. Také keramika byla zmíněna na 2 MŠ (J, T). Plavání je na 1 MŠ (B).

Jak jsou kroužky (doplňkové činnosti) organizovány, v jaké době?

Jednoznačný názor na čas probíhání kroužků (d.č.) dotazovaní neměli. Že v první řadě kroužek nesmí nijak omezovat denní režim, odpověděly 2 vedoucí učitelky (J,T). Ty by kroužky (d.č.) zařadily nejlépe do doby řízené činnosti. Spíše dopoledne a určité kroužky dle zaměření v odpoledních činnostech (B). Odpolední čas pro konání kroužků (d.č.) zmiňují do jisté míry všechny 4 vedoucí učitelky. Když odpoledne, tak až po spánku dětí říká vedoucí učitelka (T). Aby kroužky (d.č.) nijak neomezovaly odpočinek dětí si myslí i vedoucí učitelka (J).

Kdo kroužky (doplňkové činnosti) vede?

V otázce kdo v dotyčných školách kroužky či (d.č.) vede, byla odpověď u všech shodná. Kroužky (d.č.) vedou samy učitelky v mateřských školách (J,K,B,T). U žádné z mateřských škol zařazených v tomto výzkumu, nevede kroužky odborník daného oboru místo učitele školky.

Jsou kroužky (doplňkové činnosti) placené?

Za kroužky či (d.č.) pro své děti v mateřské škole rodiče nemusí platit ani v jedné z mateřských škol (J,K,B,T). Vedoucí učitelka (B) ale doplňuje, že se u nich platí pouze za plavecký výcvik. Za kroužky (d.č.) neplatí, jelikož je zařazují do průběhu výuky, upřesňuje vedoucí učitelka (J).

Pro koho jsou určeny. Jsou kroužky pro všechny děti nebo jsou omezené věkem dětí nebo dovednostmi?

Ve věci, pro jaké děti jsou kroužky (d.č.) určeny a zdali je vhodnost jednotlivých kroužků (d.č.) ovlivňována dalšími aspekty, měly vedoucí učitelky různé odpovědi. „Jsou omezené schopnostmi dětí a věkem, většinou starší děti“ (J). I náročnější kroužky mohou navštěvovat mladší děti, pokud vykazují potřebnou talentovanost a přizpůsobivost. To si myslí vedoucí učitelka (K). „To také záleží na dané aktivitě. Ale vhodný pro tyto činnosti je neutrální, klidový, odhlučněný prostor anebo jiné místo ve školce (pracovní místnost učitelek). Protože se děti tolik nerozptylují hračkami.“ (T) Že na kroužky u nich dochází zejména děti, protože je to baví a mají samy zájem i díky podpoře rodičů, říká vedoucí učitelka (B).

Jaká je jejich kapacita?

Kapacita, nebo-li ideální počet dětí na kroužek (d.č.) dle odpovídajících, není a je přímo závislá na typu aktivity. Na tom se shodly všechny 4 vedoucí učitelky. Vedoucí učitelka (T) na tuto otázku navíc odpověděla, že náročnější učitelky raději preferují starší děti. Počet dětí při jednotlivých kroužkách si určují sami učitelé v MŠ (B). Vedoucí učitelka (K) pak jako příklad uvádí, že na hudební kroužek mají vyšší kapacitu než na flétnu.

4. 3. 4 Výsledky pozorování

▪ Kroužek - Hrátky s angličtinou

- Kroužek probíhá 1x/týdně
 - Kapacita je omezena na maximální počet 10 dětí
 - Děti přihlásí rodiče, ale učitelka rozhodne, zda dítě na kroužek může docházet (musí umět dobře vyslovovat a mluvit v rodném jazyce).
 - Děti jsou ve věku 5 -6 (7) lety
 - Na kroužek dochází děti z více tříd
 - Doba kroužku je od 9:00 – 9:20 (20 -30 minut, podle zájmu dětí)
 - Učitelka se věnuje práci s příběhy – storytelling
 - Kroužek se neplatí
- Pozorování: děti vnímají cizí jazyk s velkým zájmem a nadšením, při hrách se cítí uvolněně. Děti již umí drobné základy anglického jazyka, takže při činnostech reagují na pokyny od učitelky. Učitelka mluví částečně v rodném jazyce s doplněním anglických slov a gesty, pro lepší pochopení dětí. Při výuce používá nahrávky v anglickém jazyce, poslech, pohybové hry, říkanky a písničky s pohybem, které se dětem obzvláště líbí. K motivaci dětí je dobré používat co nejvíce názorových pomůcek, které si děti mohou osahat, vyzkoušet a pracovat s nimi a zároveň si hravou formou osvojovat další nová anglická slovíčka nebo upevnit ty známá.

▪ Kroužek – Zdravé pískání (hra na flétnu)

- Kroužek probíhá 1x/týdně
- Kapacita je omezená na maximální počet 6 dětí
- Přihlášení dítěte na kroužek je na zvážení rodičů, musí brát v potaz, aby dítě vydrželo být soustředěné, pozorné.
- Děti jsou předškolního věku
- Na kroužek dochází děti z více tříd
- Doba kroužku je od 14:30 – 14:50 (20 minut)
- Kroužek placen není, rodiče však musí pořídit dítěti hudební nástroj (flétnu)

- Pozorování: u dětí jde vidět zájem, ale jen krátkou dobu. Hra na flétnu vyžaduje pozornost, ukázněnost a soustředěnost dětí. Proto je určena pro předškolní děti, které dokáží udržet delší dobu pozornost. Některé děti měly potíže se soustředěním a tak nesetrvaly v kroužku v průběhu celého roku, počet dětí se tím pádem snížil. Než začaly děti hrát na flétnu, tak si s paní učitelkou procvičily dechová cvičení, která jsou velmi důležitá pro správné dýchání dětí a hru na dechový nástroj.

- **Kroužek – Plavání**

- Kroužek probíhá 1x/týdně (po dobu 10 lekcí)
- Kapacita není omezená, na kroužek dochází 12 dětí
- Děti na kroužek přihlašují rodiče
- Děti jsou ve věku od 4,5 – 6 let
- Na kroužek dochází děti z více tříd
- Doba kroužku je 45 - 60 minut včetně převlékání
- Rodiče za kroužek platí. V ceně je zahrnuto 10 lekcí a doprava autobusem, která je součástí domluvy s plaveckým střediskem
- Pozorování: děti navštěvují kroužek s velkým zájmem, bez obav. Ve vodě rády zkouší nové věci či pomůcky, se kterými si ke konci výuky mohou samy hrát, jak uznají za vhodné. Je vidět, že z plavání mají radost, jsou šťastné. Pokud se necítí dítě dobře, může část výuky kamarádů sledovat spolu s učitelkou (dozorem), popřípadě se může znova připojit. Děti doprovází dvě učitelky, jedna sleduje děti při výcviku a druhá pomáhá dětem při používání toalet, či smrkání aj. Vyučující lektoři jsou také dva, mají rozdělené děti podle do skupin podle věku.

- **Kroužek – Dětské tancování**

- Kroužek probíhá 1x/týdně
- Kapacita není omezená, na kroužek dochází 10 dětí
- Rodiče přihlašují děti na kroužek
- Děti jsou od 4 – 6 let
- Na kroužek dochází děti z více tříd, jen dívky
- Doba kroužku je 15:30 – 16:15 (45 minut)

- Rodiče za kroužek platí a kupují dětem potřebné vybavení (třásně aj.)
- Pozorování: při tancování je propojeno více tanečních stylů, jako aerobik, zumba či rock and roll. Na tancování dochází jen děvčata. Na začátku hodiny probíhá s paní učitelkou menší rozcvička nebo hra, kterou si děti mohou zvolit a až poté začínají trénovat sestavu. Při tancování vypadají děti šťastné a uvolněné, jde vidět, že je to baví. Děti mají možnost se střídat v roli kapitánky a předvádět před ostatními a to se jim velmi zalíbilo, cítí se důležitě. Děti se také zapojují i do vymýšlení sestavy, vždy jsou rády, když něco vymyslí a stane se to součástí sestavy. Nejnovější sestavu mají děti na písničku Šmoulí trénink.

▪ **Kroužek – Zpívánky**

- Kroužek probíhá 1x/týdně
- Kapacita není omezená, na kroužek dochází kolem 15 dětí
- Na kroužek přihlašují děti rodiče
- Děti od 4 – 6 (7) let
- Na kroužek dochází děti z více tříd
- Doba kroužku 9:30 – 10:00 (30 minut)
- Kroužek se neplatí
- Pozorování: Děti se zde učí různé lidové písničky, které jsou typické pro děti v mateřské škole. Ale kromě zpěvu se do kroužku zapojuje i tanec k písničkám či lidové tance. Na kroužek chodí jak holky, tak kluci. Při tancování si děvčata chytají raději chlapce než dívky. Při zpěvu jsou děti klidné, uvolněné, veselé. Co se dětem velice líbí a u čeho se nasmějí, je příprava před zpěvem, kdy děti společně s paní učitelkou procvičují ústa a jazyk různými pohyby a mění tóny hlasů. Děti se při tom hezky uvolní a při zpěvu jsou poté soustředěny.

▪ **Kroužek – Keramické tvoření**

- Kroužek probíhá 1x/týdně
- Kapacita je omezená na maximální počet 10 dětí
- Rodiče zapisují své dítě na kroužek
- Děti jsou ve věku 4 -7 let

- Na kroužek dochází děti z více tříd
 - Doba kroužku 9:00 – 9:45 (45 minut)
 - Za samotný kroužek rodiče neplatí, ale přispívají na materiál (keramickou hlínu)
- Pozorování: děti projevují zájem o tvoření. Samy navrhují výrobky, které by chtěly dělat. Na kroužek se děti těší, při tvoření z keramické hlíny jsou šťastné a veselé, snaží se spolupracovat s kamarády, pomáhají si mezi sebou. Tento kroužek je dobrý na rozvíjení představivosti, radosti z tvorby a jemné motoriky, která je pro dítě důležitá.

▪ **Kroužek – Předškolák (příprava na školu)**

- Kroužek probíhá 1x/týdně
 - Kapacita není omezená
 - Na kroužek přihlašují děti rodiče, ale jen předškoláky
 - Děti jsou předškolního věku
 - Kroužek navštěvují děti z více tříd
 - Doba kroužku 9:30 – 10:00 (30 minut)
 - Za samotný kroužek rodiče neplatí, ale musí dítěti zakoupit sadu pracovních sešitů Kuliferda
- Pozorování: kroužek je pro děti předškolního věku, který je připravuje na vstup do první třídy. Děti pracují s pracovními listy Kuliferda, který jim umožňuje procvičit jemnou motoriku (např.: úchop tužky), myšlení, počítání, představivosti, logické uvažování a řešení různých hlavolamů. Když děti zvládnou správně vyplnit daný list, dostanou od učitelky razítko, které si za odměnu vyberou. Vždy mají děti radost, když se jim něco povede. Děti při vyplňování spolupracují, snaží se si navzájem pomáhat a radit. Nejraději mají hlavolamy a úkoly, které jsou na přemyšlení.

▪ **Kroužek – Logopedie**

- Logopedie probíhá 1x/týdně až 1x/za 14 dní (dle potřeby dítěte)
- Kapacita není omezená
- Na logopedii přihlašují děti rodiče, nebo logopedická pracovnice

- Děti jsou ve věku 3,5 – 6 let (7)
 - Kroužku se zúčastňují děti z více tříd
 - Logopedie probíhá v odpoledních hodinách
 - Není placený
- Logopedka s dětmi provádí cvičení na rozvoj sluchového i zrakového vnímání. Je důležité si nejprve procvičit jazyk a uvolnit rty, ústa, pro příjemnou výslovnost. Je dobré, když dítě na sebe při trénování jednotlivých hlásek vidí, k tomu je dobré zrcadlo. Velkým kladem jsou i logopedické pomůcky, které dítěti hravou formou pomáhají s výslovností. Logopedie se zúčastňují i rodiče, Logopedka ukazuje rodičům, jak mají s dítětem doma trénovat. Poté to společně zkouší s dítětem.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit skutečnosti, názory a potřeby v oblasti kroužků pro děti v mateřských školách. Jak jsou kroužky organizovány? Jaké druhy kroužků a doplňkové činnosti školky nabízejí? Jaký je jejich přínos pro dítě? Jaké děti je především navštěvují? Názory rodičů a učitelů na kroužky v mateřské škole atd. To a mnoho dalšího bylo zkoumáno z dvojího pohledu. Rodičů dětí a rovněž samotných pedagogů v mateřských školách.

Pomocí dotazníku jsem zjistila, že nejvíce dětí navštěvujících v mateřských školách kroužky je ve věku nad 5 let, což je i nejčastěji doporučovaný věk pedagogy. 60% dětí jsou pak chlapci.

Z pohledu většiny rodičů jsou kroužky a doplňkové činnosti pro dítě dobré, protože věří, že jejich dítě pomáhají lépe připravovat na základní školu, všeobecně je rozvíjet, učit se novým věcem a v neposlední řadě i proto, že je to zkrátka baví a těší se na ně. Velmi pozitivní je, že všichni rodiče vyslovili spokojenost s naplněním jejich očekávání přínosu kroužků u jejich dítěte. Překvapivým zjištěním pro mě bylo, že tento názor nesdílí většinová část dotazovaných pedagogů. Ti by dle svých vyjádření kroužky na školách vůbec nezaváděli. Jako nejčastější důvod uvádějí zbytečnou další zátěž na malé děti a že většina těchto aktivit je stejně obsahem běžných činností ve školce.

Z hlediska zaměření nejvíce rodičů vyhledává kroužky sportovního a pohybového zaměření, což souhlasí i pedagogové. Poté rodiče preferují nejvíce kroužky vědomostní, což dokládá velký zájem rodičů o angličtinu pro nejmenší, zatímco učitelé by volili rozvíjení tvořivosti a zručnosti. Velký zájem je rovněž o logopedii a také hudební činnost.

Příjemným zjištěním pro mě bylo, že i když se v absolutní většině za kroužky neplatí, rodiče by neměli problém určitý finanční obnos „obětovat“. Nejčastěji by byli ochotni zaplatit 400-600,-Kč/rok.

V otázce počtu nabízených kroužků ve školách vyjádřili většinou rodiče spokojenost. Když už rodiče své dítě na kroužek dávají (s čímž jak bylo již zmíněno, většina učitelů příliš nesouhlasila) doporučili by maximálně jeden kroužek, trvající

maximálně 30 minut a to 1x týdně. Rodiče by pak děti do kroužku dávali 2x týdně. Vhodným počtem dětí pro kroužek je dle pedagogů 6 - 10 dětí a ideální doba pro něj je 30 minut a to po odpolední svačině. Nejčastějším počtem kroužků nabízených školkami pak byly 3 a následovaly 4. Ve zbylých případech nenabízely žádné.

Shoda byla v tom, kým by kroužky měly být vedeny. Asi 60% většina učitelů a rodičů preferuje vedení jednotlivých kroužků odborníkem daného oboru, zbytek by pak jejich vedení nechal v rukou učitelů školky. Další většinová shoda obou skupin vznikla i ve věci toho, zda by na kroužcích měli být s dětmi jejich rodiče. 70% si jich to nemyslí.

Celkově si myslím, že cíl práce se podařilo splnit. Povedlo se získat ucelené informace ohledně kroužků v mateřských školách. Názory a požadavky na ně z pohledu jak rodičů, tak i pedagogů. Potěšilo mě, že názory rodičů získané dotazníky podpořily mé přesvědčení o prospěšnosti kroužků již v mateřské škole. Na druhou stranu názor samotných učitelů byl spíše opačný, což pro mě bylo zajímavé zjištění. Další oblastí ke zkoumání v tomto tématu by mohl být pohled na kroužky ze strany samotných dětí. Jaké by si vybraly, kdyby to bylo pouze na nich, proč je baví, a co je na jednotlivých kroužcích pro ně to nejzajímavější.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. BIDDULPH, Steve. *Proč jsou šťastné děti šťastné*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2006, 139 s. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-736-7192-1.
2. DANDOVÁ, Eva. *Bezpečnost a ochrana zdraví dětí ve školách*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008, 171 s. Řízení školy. ISBN 978-807-3573-737.
3. DANIEL, Ladislav. *Škola hry na sopránovou zobcovou flétnu*. Praha: Panton, 1976. 35 s. Dostupné z: 35-075-76
4. HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 228 s. Pedagogická praxe. ISBN 80-717-8888-0.
5. HENNOVÁ, Iva. *Angličtina pro předškoláky: Metodika pro výuku v mateřské škole*. Praha: Portál, 2010. 143 s. ISBN 978-80-7367-692-6
6. JENČKOVÁ, Eva. *Hudba a pohyb ve škole*. 1. vyd. Hradec Králové: Orlice, 2002, 320 s. Tandem (Orlice). ISBN 80-903-1157-1.
7. KOŽÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 193 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4715-681.
8. KULHÁNKOVÁ, Eva. *Hudebně pohybová výchova: metodická příručka pro hudební výchovu ve škole*. Vyd. 2. Ilustrace Patricie Koubská. Praha: Portál, 2007, 135 s. ISBN 978-807-3672-744.
9. MACHKOVÁ, Eva. *Metodika dramatické výchovy: Zásobník dramatických her a improvizací*. Praha: Sdružení pro tvořivou dramaturgii, 2007, 155 s. ISBN 978-80-901660-9-0.
10. Opravilová, Eva. KAM JSME V PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVĚ ZA STO LET DOŠLI A KAM JÍT DÁL. In: Horňáčková Vladimíra (ed) *Dítě předškolního věku a jeho pedagogos: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference*, Hradec Králové: Gaudeamus UHK, 2009, 6 stran, ISBN 978-80-7041-647-1.
11. PAVLOVSKÁ, Marie, Zora SYSLOVÁ a Bohumíra ŠMAHELOVÁ. *Dějiny předškolní pedagogiky: úvod do studia oboru*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012, 78 s. ISBN 978-802-1059-818.
12. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Editor Václav Mertin, Ilona Gillernová. Praha: Portál, 2010, 247 s. ISBN 978-807-3676-278.

13. SKUTIL, Martin a Blanka KŘOVÁČKOVÁ. *Diplomová práce a empirický výzkum pedagogických jevů: vybraná témata pro studenty oboru Učitelství pro 1. stupeň ZŠ a Učitelství pro mateřské školy*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2006, 74 s. ISBN 80-704-1428-6.
14. SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2004, 48 s. ISBN 80-870-0000-5.
15. SVOBODOVÁ, Eva a Hana ŠVEJDOVÁ. *Metody dramatické výchovy v mateřské škole*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 167 s. ISBN 978-802-6200-208.
16. SVOBODOVÁ, Eva. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, 166 s. ISBN 978-807-3677-749.
17. ŠULOVÁ, Lenka a Chantal ZAUCHE-GAUDRON. *Předškolní dítě a jeho svět: l'enfant d'âge préscolaire et son monde*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2003, 471 p. ISBN 80-246-0752-2.
18. Uhlířová, J. Předškolní pedagogika (přednáška), PF JU České Budějovice, katedra pedagogiky a psychologie PF JU, 5.12. 2012
19. UŽDIL, Jaromír a Emilie ŠAŠINKOVÁ. *Výtvarná výchova v předškolním věku*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n.p., 1980, 191 s. ISBN 14-442-80.
20. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2005, 467 s. ISBN 978-802-4609-560.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Ad. – a další

Aj. – a jiné

Atd. – a tak dále

č. – číslo

MŠ – mateřská škola

Např. – například

RVP – Rámcový vzdělávací program

s. - strana

ŠVP PV – Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

TVP – Třídní vzdělávací program

Tzv. – tak zvaný

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1a: Pohlaví dítěte

Graf 2a: Věk dítěte

Graf 3a: Na jaké kroužky dochází vaše dítě

Graf 4a: Proč jste zvolili pro své dítě zrovna tento kroužek? Co do kroužku očekáváte

Graf 5a: Do jaké míry zatím kroužek naplňuje vaše očekávání

Graf 6a: Jak často by podle vašeho názoru mělo dítě docházet na kroužky

Graf 7a: Doporučili byste další kroužek školce, který zde není uveden

Graf 8a: Myslíte si, že je dostatek kroužků v mateřských školách

Graf 9a: Jakou variantu byste preferovali při kroužcích

Graf 10a: Kdo by podle vašeho názoru měl vést kroužek

Graf 11a: Jakou částku jste ochotni zaplatit za kroužek pro vaše dítě (za školní rok)

Graf 12a: Těší se vaše dítě na kroužek, povídá vám o něm

Graf 13a: Vidíte pozitivní přínos navštěvovaných kroužků na vašem dítěti

Graf 14a: Jaké kroužky více preferujete

Graf 15a: Chodí vaše dítě i na kroužky, které jsou mimo objekt mateřské školy

Graf 16a: Považujete za důležité, aby mateřské školy nabízely kroužky

Graf 1b: Vaše pohlaví

Graf 2b: Váš věk

Graf 3b: Myslíte si, že je dostatek kroužků (doplňkových činností) ve vaší mateřské škole

Graf 4b: Počet nabízených kroužků ve vaší mateřské škole

Graf 5b: Kdo by podle vašeho názoru měl vést kroužek

Graf 6b: Jaký kroužek by jste vybral/a pro své dítě (vnouče)

Graf 7b: Měla by podle vás mít mateřská škola kroužky

Graf 8b: Pokud máte v mateřské škole kroužky, jak splňují svůj účel

Graf 9b: Co byste více preferoval/a

Graf 10b: Optimální počet dětí na kroužky

Graf 11b: Ideální doba pro kroužky

Graf 12b: Dle vašeho názoru by kroužky ve školce měly trvat

Graf 13b: Jak často by podle vás mělo dítě docházet na kroužek

Graf 14b: Dle vašeho názoru, jaký je vhodný počet kroužků pro dítě v mateřské škole

Graf 15b: Jakou variantu nejvíce preferujete u dětí předškolního věku

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Rozhovor s vedoucí učitelkou paní (J)

Příloha č. 2: Rozhovor s vedoucí učitelkou paní (K)

Příloha č. 3: Rozhovor s vedoucí učitelkou paní (B)

Příloha č. 4: Rozhovor s vedoucí učitelkou paní (T)

Příloha č. 5: Dotazník číslo 1 (Pro rodiče)

Příloha č. 6: Dotazník číslo 2 (Pro předškolní pedagogy)

ROZHOVOR S VEDOUCÍ UČITELKOU PANÍ (J)

<p>Učitelka: „Jaké kroužky (doplňkovou činnost) vaše mateřská škola v současné době nabízí?“</p>
<p>Vedoucí učitelka: „Žádné, pouze doplňkové činnosti v průběhu dne. (angličtina, logopedická prevence, výtvarné tvoření, jako je například kreslení, modelování, práce s keramickou hlinou a další, předškolák).“</p>
<p>Učitelka: „Jak jsou kroužky (doplňkové činnosti) organizovány, v jaké době?“</p>
<p>Vedoucí učitelka: „Tak aby nenarušovaly režim dne, v době dětské aktivity, aby byl dodržený odpočinek a zdravý životní styl dítěte. V průběhu řízené činnosti nebo v odpoledních akcích.“</p>
<p>Učitelka: „Kdo kroužky (doplňkovou činnost) vede?“</p>
<p>Vedoucí učitelka: „Učitelka ve třídě.“</p>
<p>Učitelka: „Jsou kroužky (doplňková činnost) placené?“</p>
<p>Vedoucí učitelka: „Je to v rámci výuky, takže se to neplatí.“</p>
<p>Učitelka: „Je výběr kroužků (doplňkové činnosti) na rodičích?“</p>
<p>Vedoucí učitelka: „Ano, dostávají anketní lístky, týkající se spokojenosti a dalších připomínek.“</p>
<p>Učitelka: „Pro koho jsou určené? Jsou kroužky (doplňková činnost) pro všechny děti nebo jsou omezené věkem dětí nebo jejich dovednostmi?“</p>
<p>Vedoucí učitelka: „Jsou omezené schopnosti dětí a věkem, většinou starší děti.“</p>
<p>Učitelka: „Jaká je jejich kapacita?“</p>
<p>Vedoucí učitelka: „Kapacita je různá, záleží na typu doplňkové činnosti.“</p>

ROZHOVOR S VEDOUCÍ UČITELKA PANÍ (K)

Učitelka: „Jaké kroužky (doplňkovou činnost) vaše mateřská škola v současné době nabízí?“
Vedoucí učitelka: „Hudebka, logopedie, tancování, angličtina.“
Učitelka: „Jak jsou kroužky organizovány, v jaké době?“
Vedoucí učitelka: „V průběhu dopoledních i odpoledních činností.“
Učitelka: „Kdo kroužky vede?“
Vedoucí učitelka: „Učitelka.“
Učitelka: „Jsou kroužky placené?“
Vedoucí učitelka: „Ne, za kroužky se neplatí.“
Učitelka: „Je výběr kroužků na rodičích?“
Vedoucí učitelka: „Ano, necháváme na zvážení rodičů, zda jejich děti mají o kroužek zájem a bude odpovídat vyspělosti dítěte, rozumové vyspělosti.“
Učitelka: „Pro koho jsou určeny. Jsou kroužky pro všechny děti nebo jsou omezené věkem dětí nebo jejich dovednostmi?“
Vedoucí učitelka: „Mohou je navštěvovat i mladší děti, přizpůsobivé, talentované. Záleží na typu kroužku.“
Učitelka: „Jaká je jejich kapacita?“
Vedoucí učitelka: „Záleží na typu kroužků. Na hudební kroužek dochází více dětí a na flétnu jen pár.“

ROZHOVOR S VEDOUCÍ UČITELKOU (B)

Učitelka: „Jaké kroužky (doplňkovou činnost) vaše mateřská škola v současné době nabízí?“
Vedoucí učitelka: „Plavání, hudebka, flétna, angličtina.“
Učitelka: „Jak jsou kroužky organizovány, v jaké době?“
Vedoucí učitelka: „V dopoledních a některé kroužky i v odpoledních činnostech.“
Učitelka: „Kdo kroužky vede?“
Vedoucí učitelka: „Samy učitelky.“
Učitelka: „Jsou kroužky placené?“
Vedoucí učitelka: „Pouze plavecký výcvik, za ostatní se neplatí.“
Učitelka: „Je výběr kroužků na rodičích?“
Vedoucí učitelka: „Ne, rodiče si mohou kroužek zvolit dle jejich představ, ale záleží na možnostech školy a zvážení učitelky.“
Učitelka: „Pro koho jsou určené. Jsou kroužky pro všechny děti nebo jsou omezené věkem dětí nebo jejich dovednostmi?“
Vedoucí učitelka: „Ne, na kroužky dochází většinou děti, které kroužky opravdu baví a mají o něj zájem a podporují je i rodiče.“
Učitelka: „Jaká je jejich kapacita?“
Vedoucí učitelka: „Kapacita je různá, podle typu kroužků a podle rozhodnutí učitelky.“

ROZHOVOR S VEDOUCÍ UČITELKOU (T)

Učitelka: „Jaké kroužky (doplňkovou činnosti) vaše mateřská škola v současné době nabízí?“
Vedoucí učitelka: „Kroužky nezařazujeme, z důvodu dostačujících aktivit a akcí v mš, máme je jako nadstandardní aktivity (angličtina, příprava předškoláka, logopedická prevence, ta je tedy každý den, keramika).“
Učitelka: „Jak jsou kroužky (nadstandardní aktivity) organizovány, v jaké době?“
Vedoucí učitelka: „Je dodržován režim dne. V dopoledních hodinách, během řízených činností a odpoledne po spánku dětí.“
Učitelka: „Kdo kroužky (nadstandardní aktivity) vede?“
Vedoucí učitelka: „Učitelky ve třídě.“
Učitelka: „Jsou kroužky (nadstandardní aktivity) placené?“
Vedoucí učitelka: „Ne, rodiče finančně nepřispívají.“
Učitelka: „Je výběr kroužků (nadstandardních aktivit) na rodičích?“
Vedoucí učitelka: „Ano, domluva na třídních schůzkách na začátku roku, rodiče se domluví, o co mají největší zájem.“
Učitelka: „Pro koho jsou určeny. Jsou kroužky (nadstandardní aktivity) pro všechny děti nebo jsou omezené věkem dětí nebo jejich dovednostmi?“
Vedoucí učitelka: „Záleží na typu aktivity. Ty náročnější učitelky preferují raději starší děti.“
Učitelka: „Jaká je jejich kapacita?“
Vedoucí učitelka: „To také záleží na dané aktivitě. Ale vhodný pro tyto činnosti je neutrální, klidový, odhlučněný prostor a nebo jiné místo ve školce (pracovní místnost učitelek). Protože se děti tolik nerozptylují hračkami.“

DOTAZNÍK ČÍSLO 1 (PRO RODIČE)

1. Pohlaví dítěte?

- Dívka
- Chlapec

2. Věk dítěte?

- Méně než 3
- 3 - 4
- 4 – 5
- 5 – 6
- Více než 6

3. Na jaké kroužky dochází vaše dítě?

- Hudební
- Keramický
- Angličtina pro nejmenší
- Němčina pro nejmenší
- Logopedický
- Plavecký
- Taneční
- Flétna – zdravé pískání
- Dramatický
- Environmentální
- Jóga
- Předškolák (příprava na školu)

4. Proč jste zvolili pro své dítě zrovna tento kroužek? Co od kroužku očekáváte?

5. Do jaké míry zatím kroužek naplňuje vaše očekávání?

6. Dle vašeho názoru by dítě mělo docházet na kroužky jak často?

- 2x / týdně
- 1x / týdně
- 1x / za 14 dní

7. Doporučili byste další kroužek školce, který zde není uveden?

- Ano
- Ne
 - Jestli ano, tak jaký?

- 8.** Myslíte si, že je dostatek kroužků v mateřských školách?
- Ano
 - Ne
- 9.** Jakou variantu byste preferovali při kroužcích?
- Kroužky jen pro děti
 - Kroužky pro děti s rodiči
- 10.** Kdo by podle vašeho názoru měl vést kroužek?
- Učitelka mateřské školy
 - Odborník v daném oboru
- 11.** Jakou částku jste ochotni zaplatit za kroužek pro vaše dítě (za školní rok)?
- Nic
 - 100 – 300
 - 400 – 600
 - 700 – 900
 - 1000 a více
- 12.** Těší se vaše dítě na kroužek, povídá vám o něm?
- Ano
 - Ne
- 13.** Vidíte pozitivní přínos navštěvovaných kroužků na vašem dítěti?
- Ano
 - Ne
- 14.** Jaké kroužky více preferujete?
- Sportovní, pohybové zaměření
 - Zaměření na zručnost, tvořivost
 - Vědomostní, rozumové zaměření
 - Zaměření na přípravu do školy
- 15.** Chodí vaše dítě i na kroužky, které jsou mimo objekt mateřské školy?
- Ano
 - Ne
- 16.** Považujete za důležité, aby mateřské školy nabízely kroužky?
- Ano
 - Ne
- Proč?

DOTAZNÍK ČÍSLO 2 (PRO PŘEDŠKOLNÍ PEDAGOGY)

1. Vaše pohlaví:
 - Žena
 - Muž

2. Váš věk:
 - 20 - 30
 - 31 - 40
 - 40 a více

3. Myslíte si, že je dostatek kroužků ve vaší mateřské škole?
 - Ano
 - Ne

4. Počet nabízených kroužků ve vaší mateřské škole?

☐ 0	☐ 5	☐ 10
☐ 1	☐ 6	☐ 11
☐ 2	☐ 7	☐ 12
☐ 3	☐ 8	☐ A více
☐ 4	☐ 9	

5. Kdo by podle vašeho názoru měl vést kroužek?
 - Učitelka mateřské školy
 - Odborník v daném oboru

6. Jaký kroužek byste vybral/a pro své dítě (vnouče)?

☐ Hudební	☐ Flétna – zdravé pískání
☐ Keramický	☐ Dramatický
☐ Angličtina pro nejmenší	☐ Environmentální
☐ Němčina pro nejmenší	☐ Jóga
☐ Logopedický	☐ Předškolák (příprava na školu)
☐ Plavecký	☐ Jiný (doplňte):
☐ Taneční	

7. Měla by podle vás mít mateřská škola kroužky?
 - Ano
 - Ne

Uveďte důvod:

8. Pokud máte v mateřské škole kroužky, jak splňují svůj účel?

9. Co byste více preferoval/a?

- Kroužky jen pro děti
- Kroužky pro děti s rodiči

10. Optimální počet dětí na kroužky?

- 1 – 5
- 6 – 10
- 11 – 15
- 16 – 20
- 20 a více

11. Ideální doba pro kroužky?

- V době ranních her
- Řízených činností
- Vycházky
- Odpočinku
- Po odpolední svačině
- Po ukončení provozu mateřské školy

12. Dle vašeho názoru by kroužky ve školce měly trvat?

- 10 minut
- 15 minut
- 20 minut
- 30 minut
- 45 minut
- Déle

13. Jak často by podle vás mělo dítě docházet na kroužek?

- 2x / týdně
- 1x / týdně
- 0 (vůbec)

14. Dle vašeho názoru, jaký je vhodný počet kroužků pro dítě v mateřské škole?

- 0
- 1
- 2
- 3
- Více

15. Jakou variantu nejvíce preferujete u dětí předškolního věku?

- Sportovní, pohybové zaměření
- Zaměření na zručnost, tvořivost
- Vědomostní, rozumové zaměření
- Zaměření na přípravu do školy